

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1376

[Total No. of Pages : 4

[6224]-601

T.Y. B.Com.

361 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Q. No. 1 and Q. No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any 3 questions from the remaining questions No. 2, 3, 4 & 5.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any 5 out of 6) [5]

- i) A _____ is a written order given to a bank to pay on demand.
(Promissory note, Cheque, Bill of Exchange)
- ii) _____ is an enforceable and legally binding contract made through software.
(Proposal, Acceptance, E-Contract)
- iii) A person who buys a goods or services by paying is called a _____.
(Customer, Salesman, Producer)
- iv) Innovations made by human beings with their own intellect and mind is _____ property.
(Intellectual, Physical Economical)
- v) A valid document must always be in _____.
(Oral, Promise, Writing)
- vi) The consumer protection Act 2019 came into force accross India from _____.
(20 July 2020, 26 Dec. 1986, 24 Dec. 1987)

P.T.O.

B) Match the pair. [5]

'A' Group

'B' Group

i) A written promise to pay	a) 3 Members
ii) Shrink wrap contract	b) Promissory note
iii) The District Forum	c) E-Contract
iv) Copyright	d) Not getting money
v) Dishonor of instrument	e) 60 years

Q2) What do you mean by promissory note? Explain the characteristics of promissory note. [15]

Q3) Explain personal information protection - crime and punishment by explaining the importance of E-Commerce. [15]

Q4) Explain Consumer Protection Councils in detail. [15]

Q5) Explain the objectives, organs and activities of the 'World Intellectual Organisation'. [15]

Q6) Write short notes (Any 3) : [15]

- a) Types of transfer of negotiable instruments
- b) Electronic Signature
- c) Characteristics of Consumer Protection Act
- d) Copyright
- e) District Forum

361 : BUSINESS REGULATORY FRAMEWORK - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) प्रश्न क्र. 2, 3, 4 आणि 5 मधील कोणतेही 3 प्रश्न सोडवावेत.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) मागणी करताच पैसे द्यावे लागणारी बँकेला दिलेली लेखी आज्ञा म्हणजे होय.
(वचनचिठ्ठी, धनादेश, हुंडी)
- ii) ई-करार म्हणजे सॉफ्टवेअर पद्धतीद्वारे बनवलेला, अमलात आणलेला व कायदेशीरपणे बनवलेला होय.
(प्रस्ताव, स्वीकृती, करार)
- iii) ज्या व्यक्तीने मोबदला देऊन वस्तू किंवा सेवा खरेदी केली असेल; त्या व्यक्तीला असे म्हणतात.
(ग्राहक, विक्रेता, उत्पादक)
- iv) मानवाने स्वतःच्या बुद्धीने व मनाने केलेली नवीन निर्मिती म्हणजे संपदा होय.
(बौद्धिक, शारिरीक, आर्थिक)
- v) चलनक्षम दस्तऐवज हा नेहमी स्वरूपात असणे आवश्यक आहे.
(तोंडी, वचन, लिखित)
- vi) ग्राहक संरक्षण कायदा 2019 हा पासून संपूर्ण भारतात लागू झाला आहे.
(20 जुलै 2020, 26 डिसेंबर 1986, 24 डिसेंबर 1987)

ब) योग्य जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) पैसे देण्याचे लेखी वचन	अ) 3 सदस्य
ii) शिंक रॅप करार	ब) वचनचिट्टी
iii) जिल्हा ग्राहक मंच	क) ई-करार
iv) कॉपीराईट	ड) पैसे न मिळणे
v) दस्तऐवजाचा अनादर	ई) 60 वर्षे

प्रश्न 2) वचनचिट्टी म्हणजे काय ते सांगून वचनचिट्टीचे वैशिष्ट्य स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 3) ई-कॉमर्सचे महत्त्व सांगून वैयक्तिक माहिती संरक्षण गुन्हा व शिक्षा स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 4) ग्राहक संरक्षण परिषदांचे सविस्तर वर्णन करा.

[15]

प्रश्न 5) जागतिक बौद्धिक संघटनेचे उद्दीष्टे, साधने आणि कार्यक्रम स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही 3)

[15]

- अ) चलनक्षमपत्रकाच्या हस्तांतरणाचे प्रकार
- ब) इलेक्ट्रॉनिक सही
- क) ग्राहक संरक्षण कायद्याची वैशिष्ट्ये
- ड) कॉपीराईट (लेखाधिकार)
- इ) जिल्हा मंच

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1377

[Total No. of Pages : 5

[6224]-602

T.Y. B.Com.

362 : ADVANCED ACCOUNTING - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Questions No. 1 is compulsory.*
- 2) *Attempt any 2 Questions form the Question No. 2, 3 & 4.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks with the most appropriate alternative. (Any 5)

[5 × 1 = 5]

- i) _____ are not formed for earning profit.
 - a) Co-operative Society
 - b) Public Company
 - c) HUF
 - d) Private Company
- ii) Dividend received on shares is comes to the _____ side of profit and loss account.
 - a) Income
 - b) Expenditure
 - c) Interest
 - d) Loss
- iii) Branch not keeping the full system of accounting is also known as _____.
 - a) Foreign Branch
 - b) Dependent Branch
 - c) Independent Branch
 - d) None of the above
- iv) Branch account is prepared to ascertain _____.
 - a) Profit and Loss of the Branch
 - b) Financial Statement of the Business
 - c) Assets and Liability of the Head Office
 - d) None of the above
- v) _____ is prepared to maintaining the small expenses like carriage postage, entertainment etc.
 - a) Management Books
 - b) Petty Cash Book
 - c) Accounting Books
 - d) None of the above

P.T.O.

- vi) Debt to equity ratio establishes the relationship between _____.
 - a) Long-term debt (external equities) and current assets (internal equities)
 - b) Current Assets and Current Liabilities
 - c) Long-term debt (external equities) and owner's equity (internal equities)
 - d) None of the above
- vii) _____ can be utilized for the purpose of construction of building for the business of the Society.
 - a) Building Fund
 - b) Reserve Fund
 - c) Education Fund
 - d) Loans and Advances

B) State whether the following statements are True or False. (Any 5)
[5 × 1 = 5]

- i) A society which as proclaimed as its objective the promotion of economic interest of its member.
- ii) The word Co-operation is working together for common purpose.
- iii) Stock and Debtors method is adopted generally in those branches which are small in size.
- iv) Net worth of the Company is Total Assets minus Total Liabilities.
- v) All branch expenses such as rent, salary are paid by branch in case of Dependent Branch.
- vi) The primary objective in the formation of Co-operative Credit Society is promoting of saving.
- vii) Debtors Turnover Ratio is expressed in terms of times.

C) Match the following : **[5 × 1 = 5]**

Group 'A'	Group 'B'
i) Maharashtra Co-operative Society Act	a) R.D.D.
ii) Reserve for Doubtful Debts	b) 1960
iii) Loaning in Opening & Closing Stock	c) AI
iv) Working Capital	d) Current Assets Less Current Liabilities
v) Artificial Intelligent	e) Stock Reserve Account

D) Write Short Notes (Any 3) : **[3 × 5 = 15]**

- i) Forensic Accounting
- ii) Accounting for Corporate Social Responsibility
- iii) Accounting for Derivative Contracts
- iv) Independent Branches
- v) Objectives of Ratio Analysis

Q2) From the following trial balance of Amruteshwar Co-operative Credit Society Limited, Pune for the year ended 31st March 2024. Prepare Profit and Loss Account for the year ended 31st March 2024 and Balance Sheet as on that date after considering the adjustment given thereafter. **[20]**

Trial Balance as on 31st March 2024

Particulars	Debit Rs.	Credit Rs.
Share Capital		
Paid up capital		12,00,000
Cash in Hand	400	-
Cash at Bank	30,000	-
Cash Credit (A.S.N.C Bank)	-	2,70,000
Reserve Fund	-	1,60,000
Postage & Telegrams	200	-
Travelling Expenses	800	-
Advertisement	1,000	-
Interest on Loan	-	2,40,000
Dividend Equalization Fund	-	20,000
Building Fund	-	20,000
Loan to Members		
1. Medium Term	16,40,000	
2. Emergency	20,000	
Insurance	1,200	-
General Expenses	1,000	-
Audit Fees	1,600	-
Common Good Fund	-	10,000
Interest on Fixed Deposits	-	14,000
Dividend on Shares	-	8,000
Sale of loan forms	-	400
Profit & Loss A/c (Opening)	-	46,400
Furniture	6,000	-
Printing & Stationery	3,000	-
Annual General Meeting expenses	3,600	-
Honorarium to secretary	8,000	-
Interest on Cash Credit	32,000	-
Investment in shares of A.S.N.C Bank	80,000	-
Investment of reserve fund in fixed deposit	1,60,000	-
Total	19,88,800	19,88,800

Additional Information :

- Stock of stationery as on 31st March 2024 was Rs. 1,000/-
- Interest accrued on Investment amounted to Rs. 2,000/-
- Provide depreciation at 10% p.a. on Furniture.
- Provide for Bad & Doubtful Debts Rs. 1,000/-
- Honorarium payable to the secretary Rs. 800/-
- The Authorised Share Capital are Rs. 20,00,000/-

Q3) The following is Profit and Loss A/C and Balance Sheet of GG Ltd. Pune for the year ended on 31st March 2024. [20]

Trading and Profit & Loss Account for the year ended 31st March, 2024

Particular	Rs.	Particular	Rs.
To Opening Stock	10,00,000	By Sales	90,00,000
To Purchases	60,00,000	By Closing stock	12,00,000
To Carriage and Freight Inward	2,00,000		
To Gross Profit b/d	30,00,000		
Total	1,02,00,000	Total	1,02,00,000
To Administration Expenses	14,00,000	By Gross Profit b/d	30,00,000
To Selling and Dist. Expenses	2,50,000	<u>By Non-Operating Incomes:</u>	
To Non-Operating Expenses	50,000	Interest on Securities	1,00,000
To Net Profit c/d	14,00,000		
Total	31,00,000	Total	31,00,000

Balance Sheet as no 31st March, 2024

Liabilities	Amt. Rs.	Assets	Amt. Rs.
Equity Share Capital	20,00,000	Land and Building	10,00,000
Reserves & Surplus	17,00,000	Plant and Machinery	12,00,000
Sundry Creditors	10,00,000	Stock	12,00,000
Bills Payables	5,00,000	Debtors	10,00,000
		Bills Receivables	2,00,000
		Cash at Bank	6,00,000
Total	52,00,000	Total	52,00,000

Calculate :

- Gross Profit Ratio
- Net Profit Ratio
- Operating Ratio
- Current Ratio
- Liquid Ratio
- Stock Turnover Ratio

Q4) 'M' Corporation of Pune has a branch at Satara. The head office (H.O) invoice goods to branch at 25% on Invoice Price. The branch transfers all cash received to H.O. in daily. All branch expenses are paid from the H.O. The following information are available for the year 2023-2024. [20]

Particulars	Amount (Rs.)
Branch Stock (1.4.2023) at Invoice Price	80,000
Branch Debtors (1.4.2023)	20,000
Petty cash (1.4.2023)	2,000
Cash sales	30,000
Discount Allowed to Branch Debtors	4,000
Bad Debts Written off	3,000
Return from Customer	1,500
Collection from Debtors	1,20,000
Goods Sent to Branch (Invoice Price)	2,00,000
Goods Return to H.O (Invoice Price)	16,000
Credit Sales	1,50,000
Closing Stock (at Invoice Price) (31.3.2024)	1,00,000
Cheques received from H.O for expenses.	
1. Salaries	12,000
2. Rent & Taxes	6,000
3. Advertising	5,000
4. Petty cash	3,000
Actual Petty Expenses incurred by Branch	4,000

You are prepare the following the Branch Accounts for the year ended on 31st March 2024:

- Branch Stock A/c,
- Branch Debtors A/c,
- Branch Petty Cash A/c,
- Branch Adjustment A/c,
- Branch Expenses A/c,
- Branch Profit & Loss A/c.

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1378

[Total No. of Pages : 4

[6224]-603

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

363 - A : Indian And Global Economic Development - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) *Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.*
- 2) *Solve any three questions from the remaining questions. Question No. 2 to question no. 5.*
- 3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Any five)

[5]

- i) The Human development index released from _____
 - a) 1947
 - b) 1950
 - c) 1990
 - d) 2014
- ii) F.D.I. stands for _____.
 - a) Foreign direct investment
 - b) Foreign direct Inter-vention
 - c) Foreign domestic investment
 - d) Fast direct investment
- iii) India is the founder member of _____.
 - a) ASIAN
 - b) SAARC
 - c) USA
 - d) UAE
- iv) International trade means _____.
 - a) Trade between countries
 - b) Trade between regions
 - c) Trade between provinces
 - d) Trade between two states

P.T.O.

- v) The Multidimensional Poverty Index (M.P.I) is released by ____.
- a) World Bank b) World Economic Forum
- c) U.N.D.P. d) Asian development bank
- vi) _____ means a systematic record of all economic transactions between one country and rest of the world.
- a) Balance of Trade b) Balance of Transactions
- c) Budget d) Balance of payments
- B) Match the following. [5]
'A'	'B'
i) I.M.F.	a) Balance of Trade
ii) G.D.I	b) International Bank for Reconstruction and Development
iii) World Bank	c) Gender Development Index
iv) EXIM policy	d) International Monetary Fund
v) Current Account	e) Foreign Trade Policy

Q2) Explain the role of Human resources in economic development. [15]

Q3) Explain the role of foreign capital in economic development. [15]

Q4) Explain the India's recent foreign trade policy. **[15]**

Q5) Explain the functions of SAARC. [15]

Q6) Write Short notes (Any three) : **[15]**

- Human Poverty Index.
- Limitations of foreign capital
- Convertibility of Indian Rupee on current Account.
- BRICS
- Global Hunger Index

T.Y. B.Com.

363 - A : Indian And Global Economic Development - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

[एकूण गुण : 70

- P.T.O.***

ब) खालील जोड्या जुळवा.

[5]

‘अ’

‘ब’

i) आय एम. एफ. (I.M.F.)	अ) व्यापातोल
ii) जी.डी.आय. (GDI)	ब) आंतरराष्ट्रीय पुननिर्माण व विकास बँक
iii) जागतिक बँक	क) लिंगभाव विकास निर्देशांक
iv) एक्झीम पॉलिसी	ड) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधी
v) चालु खाते	ई) विदेशी व्यापार धोरण

प्रश्न 2) आर्थिक विकासातील मानवी संसाधनाची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 3) आर्थिक विकासातील परकीय भांडवलाची भूमिका स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 4) भारताचे सद्याचे विदेश व्यापार धोरण स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 5) सार्कची कार्ये स्पष्ट करा.

[15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) मानवी दारिद्र्य निर्देशांक
- ब) परकीय भांडवलाच्या मर्यादा
- क) चालु खात्यावरील भारतीय रुपयाची परिवर्तनियता
- ड) ब्रिक्स (BRICS)
- इ) जागतिक भूक निर्देशांक

Total No. of Questions : 6]

SEAT No. :

PB-1379

[Total No. of Pages : 4

[6224]-604

T.Y. B.Com.

BUSINESS ECONOMICS

363 : International Economics - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) Question No. 1 and Question No. 6 are compulsory.
- 2) Solve any three questions from the Question No. 2 to question No. 5.
- 3) Figures to the right side indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks. (Any 5)

[5]

- i) Balance of Trade is in surplus when _____
 - a) The value goods of exports in greater than the value of goods of imports.
 - b) The value goods of exports is equal to the value of goods of imports.
 - c) The value goods of the exports is less than the value of goods of imports.
 - d) The value capital goods of exports is equal the value of capital goods of imports.
- ii) A Disequilibrium in Balance of payment can also be corrected by _____
 - a) Demonitisation
 - b) Devaluation
 - c) Revaluation
 - d) Depreciation
- iii) Balance of payment of country does not include _____
 - a) Current account
 - b) Capital account
 - c) Money account
 - d) Miscellaneous Account

P.T.O.

- iv) _____ is a component of invisible exports.
- a) Software services b) Machineries
c) Equipments d) Medicines
- v) The head quarter of MNCs is located _____ country.
- a) Own country b) Neighbour country
c) In the working country d) All country
- vi) A market in which currencies are exchange is _____.
a) Money Market
b) Capital Market
c) Foreign exchange Market
d) Bond Market

B) Match the Pairs :

[5]

'A' Group

'B' Group

i) Balance of Payment	a) International Monetary fund
ii) W.T.O.	b) Current and capital Account
iii) Exchange Rate	c) Regional organisations
iv) SAARC	d) Fixed and flexible Exchange Rate
v) IMF	e) 1995

Q2) What is disequilibrium in Balance of payment? Explain the causes of disequilibrium in Balance of payment. [15]

Q3) What is Fixed Exchanged Rate? Explain merits and demerits of Fixed Exchange Rate. [15]

Q4) Explain objectives and functions of World Bank. [15]

Q5) Explain concept, causes and effects of Brain Drain. [15]

Q6) Write Short notes (Any 3) : [15]

- a) Convertibility of Rupee.
b) Euro Dollar
c) Labour Migration
d) Foreign capital
e) WTO

PB-1379

[6224]-604
T.Y. B.Com.
BUSINESS ECONOMICS
363 : International Economics - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (CBCS)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

- सूचना : 1) प्रश्न क्र. 1 आणि प्रश्न क्र. 6 सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) प्रश्न क्र. 2 ते प्रश्न क्र. 5 यापैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही 5) **[5]**
- i) व्यापारतोल आधिक्यामध्ये असतो जेव्हा
अ) वस्तूंच्या निर्यातीचे मूल्य जेव्हा आयात मुल्यापेक्षा जास्त असते
ब) वस्तूंचे निर्यात मूल्य आयात मूल्याबरोबर असते.
क) वस्तूंचे निर्यात मूल्य आयात मुल्यापेक्षा कमी असते.
ड) भांडवली वस्तूंच्या निर्यातीचे मूल्य आयात मूल्याबरोबर असते.
- ii) व्यवहारतोलातील असमतोल मूळे दूर केला जावू शकतो.
अ) नोटबंदी ब) अवमूल्यन
क) पुनर्मूल्यांकन ड) घसारा
- iii) देशाच्या व्यवहारतोलामध्ये चा समावेश होत नाही.
अ) चालू खाते ब) भांडवली खाते
क) पैसा खाते ड) विविध खाते
- iv) हा निर्यातीचा अदृश्य भाग आहे.
अ) सॉफ्टवेअर सेवा ब) मशिनरी
क) सामग्री ड) औषधे
- v) बहुराष्ट्रीय कंपन्यांचे मुख्यालय देशात असते.
अ) स्वतःच्या देशात ब) शेजारच्या देशात
क) व्यवसाय कार्यरत देशात ड) सर्व देशांत
- vi) दोन देशांमधील चलनांची आदलाबदल करण्याची व्यवस्था असणारा बाजार म्हणजे
अ) नाणे बाजार ब) भांडवल बाजार
क) परकीय विनिमय बाजार ड) रोखे बाजार

ब) जोड्या लावा.

[5]

‘अ’ गट

‘ब’ गट

i) व्यवहारतोल

अ) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी

ii) WTO

ब) चालू आणि भांडवली खाते

iii) विनिमय दर

क) प्रादेशिक संघटना

iv) सार्क

ड) स्थिर आणि बदलते विनिमय दर

v) IMF

इ) 1995

प्रश्न 2) व्यवहारतोलातील असमतोल म्हणजे काय? व्यवहारतोलातील असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय? स्थिर विनिमय दराचे गुण दोष स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 4) बौद्धिक निस्सारणाची संकल्पना आणि कारणे स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 5) जागतिक बँकेची उद्दीष्टे आणि कार्ये स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 6) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) [15]

अ) रूपयाची परिवर्तनियता

ब) युरोडॉलर

क) श्रमाचे स्थलांतर

ड) विदेशी भांडवल

इ) WTO

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PB-1380

[Total No. of Pages : 6

[6224]-605

T.Y. B.Com.

364 : AUDITING AND TAXATION - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Define the following terms (Any 5) : [10]

- i) Person
- ii) Capital Asset
- iii) Assesse
- iv) Tax deducted at source (TDS)
- v) Perquisites
- vi) Previous Year

b) Write Short Notes on (Any 2) : [10]

- i) Deduction U/S 16
- ii) Capital and Revenue Receipts
- iii) Short Term Capital Gains
- iv) Agricultural Income

Q2) Solve any 2 problems out of 3 : [14]

a) Mr. Sameer, Nashik provide the following salary structure. [7]

- i) Basic Salary Rs. 50,000 p.m.
- ii) Bonus Rs. 20,000 p.a.
- iii) Education Allowance Rs. 480 p.m. (2 children's)
- iv) Commission Rs. 10,000 p.a.
- v) House Rent Allowance 13,000 p.m. Rent paid by Mr. Sameer Rs. 84,000 p.a.

P.T.O.

- vi) He has been provided with 2000 CC car along with driver for both private and official purpose. Expenses is borne by employer.
- vii) Employer and his own contribution to the R.P.F. is 14%.
- viii) Interest on accumulated balance of R.P.F. @ 13% p.a. is Rs. 16,000.
- ix) He has paid professional Tax @ 2500 p.a.

Compute his net taxable salary income for the A.Y 2024-25 under old Regime

- b) From the following information compute the Income from House Property of Mr. Ravindra for A.Y.2024-25 from old Tax Regime [7]

Particulars	Amount
Municipal Value	3,60,000
Fair Rent	3,70,000
Annual Rent	4,80,000
Municipal Taxes Paid	36,000
Amount spent on repairs	36,000
Period of vacancy 1 month	
Interest on capital borrowed (For F.Y.2023-24)	1,80,000

Mr. Ravindra borrowed a loan of 20 lakhs @ 10.5% on 1/7/2021 from SBI for the construction of the house. The construction is completed on 1st October 2022.

- c) Following is the Profit & Loss A/c for the Business of Mr. Ram, Solapur for the financial year ending on 31.3.2024 [7]

Profit & Loss A/c			
Particulars	Rs.	Particulars	Rs.
To Salary	1,20,000	By Gross profit	3,25,000
To Interest on loan	41,500	By Gift from Friend	44,000
To Advertisement	6,500	By Sundry Receipts	18,000
To Fire Insurance	5,000		
To Office Exp.	36,000		
To Depreciation	50,000		
To Net profit	1,28,000		
Total	3,87,000	Total	3,87,000

Other Information :

- i) Bank loan is taken for Business purpose.
- ii) Depreciation allowed as per Income Tax Rule is Rs.45,000.
- iii) Advertisement include Rs.2,500 as expenses for selling household furniture.
- iv) Salary include Rs. 10,500 paid for domestic purpose.

You are required to compute Taxable Income from Business for A. Y. 2024-25 under old Regime.

Q3) Mr. Shriram has given the following information of his incomes and savings for financial year ending on 31/03/2024. **[16]**

Particulars	Amount
Gross salary	6,34,000
Income from House property	50,000
Income from Business	2,00,000
Interest on Government securities	30,000
Interest on bank Deposits	30,000
Donations paid to National Children Fund	25,000
Donations paid to Government for promotion of family planning	20,000
Deposit in RPF	30,000
LIC Premium paid	50,000
Profession Tax paid	2,700

Deposited Rs 60000 with SBI as Term Deposit Scheme 2006 (Five year tax saver scheme). Compute his Taxable Income and Tax Liability in old and New Regime for A.Y. 2024-25.

Total No. of Questions : 3]

PB-1380

[6224]-605

T.Y. B.Com.

364 : AUDITING AND TAXATION - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

- प्रश्न 1)** अ) खालील संज्ञा परिभाषित करा (कोणत्याही पाच) : [10]
- i) व्यक्ती
 - ii) भांडवली मालमत्ता
 - iii) करदाता
 - iv) उगमस्थानी कर कपात (TDS)
 - v) सेवा सवलती
 - vi) मागील वर्ष
- ब) टीपा लिहा (कोणतेही दोन) : [10]
- i) वजावट U/S 16
 - ii) भांडवल आणि महसूल प्राप्ती
 - iii) अल्पकालीन भांडवली नफा
 - iv) कृषी उत्पन्न
- प्रश्न 2)** तीन पैकी कोणतीही दोन प्रश्न सोडवा : [14]
- अ) श्री. समीर, नाशिक यांनी खालील वेतन रचना प्रदान केलेली आहे. [7]
- i) मूळ पगार रु. 50,000 प्रती महिना
 - ii) बोनस रु. 20,000 प्रती वर्ष
 - iii) शिक्षण भत्ता रु. 480 प्रती महिना (2 मुलांसाठी)
 - iv) कमिशन रु. 10,000 प्रती वर्ष
 - v) घर भाडे भत्ता रु. 13,000 प्रती महिना श्री. समीर यांनी आर्थिकवर्षात रु. 84,000 घरभाडे दिले आहे.
 - vi) कंपनी कडून श्री. समीर यांना 2000 सीसी कार खाजगी आणि कंपनी अशा दोन्ही वापरासाठी चालकासह प्रदान करण्यात आलेली आहे. कारचा सर्व खर्च कंपनी करत आहे.

vii) मान्यता प्राप्त भविष्य निर्वाह निधी (R.P.F.) मध्ये कंपनी आणि त्याचे स्वतःचे योगदान 14% आहे.

viii) मान्यता प्राप्त भविष्य निर्वाह निधी (R.P.F.) च्या जमा शिल्लक रक्कमेवर व्याज @13% प्रतीवर्ष दराने रुपये 16,000 जमा आहे.

ix) श्री. समीर यांनी वार्षिक व्यावसायिक कर रु. 2500 भरला आहे.

वरील माहितीच्या आधारे कर निर्धारण वर्ष 2024-25 साठी पगार पासून मिळणारे उत्पन्न जुन्या कर प्रणाली नुसार शोधा

ब) खालील माहितीवरून श्री. रवींद्र यांच्या घरा पासून मिळणारे उत्पन्न कर निर्धारण वर्ष 2024-25 साठी जुन्याकर प्रणाली प्रमाणे शोधा. [7]

तपशील	रक्कम
नगरपालिका मूल्य	3,60,000
वाजवी भाडे	3,70,000
वार्षिक भाडे	4,80,000
नगरपालिका कर	36,000
दुरुस्तीसाठी खर्च	36,000

रक्तिकालावधी 1 महिना

घेतलेल्या कर्जावरील व्याज (F.Y. 2023-24 साठी) 1,80,000

श्री. रविंद्र यांनी 1/7/2021 रोजी SBI कडून 10.5% दराने रु. 20 लाख घर बांधणीसाठी कर्ज घेतले. घराचे बांधकाम 1 ऑक्टोबर 2022 रोजी पूर्ण झाले आहे.

क) श्रीराम, सोलापूर यांच्या आर्थिक वर्ष 31.3.2024 साठीचे नफा तोटा पत्रक खालीलप्रमाणे आहे. [7]

नफा तोटा पत्रक			
तपशील	रु.	तपशील	रु.
पगार / वेतन	1,20,000	ढोबळ नफा	3,25,000
कर्जावरील व्याज	41,500	मित्राकडून भेट	44,000
जाहिरात	6,500	इतर उत्पन्न	18,000
अग्नी विमा	5,000		
कार्यालइन खर्च	36,000		
घसारा	50,000		
निव्वळ नफा	1,28,000		
एकूण	3,87,000	एकूण	3,87,000

इतर माहिती :

- i) बँकेचे कर्ज व्यवसायासाठी घेतले आहे.
- ii) प्राप्तिकर नियमानुसार घसारा रु. 45,000.
- iii) जाहिरातीमध्ये घरगुती फर्निचरच्या विक्रीसाठी खर्च म्हणून रु. 2,500 समाविष्ट आहेत.
- iv) पगारात घरगुती कारणासाठी दिलेले रु. 10,500 समाविष्ट आहेत.

वरील माहितीच्या आधारे जुन्या कर प्रणाली नुसार A. Y. 2024-25 साठी व्यवसायातून मिळणारे करपात्र उत्पन्न शोधा.

प्रश्न 3) श्रीराम यांची आर्थिक वर्ष 31/03/2024 करिता त्यांच्या उत्पन्नाची आणि बचतीची माहिती खालील प्रमाणे दिली आहे. [16]

तपशील	रक्कम
पगार पासून मिळालेले ढोबळ उत्पन्न	6,34,000
घरा पासून मिळालेले उत्पन्न	50,000
व्यवसाया पासून मिळालेले उत्पन्न	2,00,000
सरकारी रोख्यांवरील व्याज	30,000
बँक ठेव व्याज	30,000
राष्ट्रीय बालक निधीला देणगी	25,000
सरकार कुटुंब नियोजन निधी देणगी	20,000
मान्यता प्राप्त भविष्य निर्वाह निधी RPF	30,000
आयुर्विमा हप्त्या LIC प्रीमियम	50,000
व्यावसायिक कर	2,700

SBI मुदत ठेव योजना 2006 मध्ये रु. 60,000 जमा केले (5 वर्षासाठी कर बचत योजना) वरील माहितीच्या आधारे श्रीराम यांचे करपात्र उत्पन्न व कर जुन्या कर प्रणाली तसेच नवीन कर प्रणालीचा वापर करून शोधावे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1381

[Total No. of Pages : 4

[6224]-606

T.Y. B.Com.

MARKETING

365-a : Business Administration - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) A) Fill in the blanks by selecting suitable choice (Any five) : [5]

- i) Marketing is a process which aims at _____.
 - a) Production
 - b) Profit-making
 - c) The Satisfaction of Customer needs
 - d) Selling products
- ii) Marketing is important to _____.
 - a) economy
 - b) companies
 - c) consumers
 - d) all of these
- iii) What is the name of the practice of setting prices relatively low when introducing a new product to the market?
 - a) Predatory pricing
 - b) Skimming pricing
 - c) Penetration pricing
 - d) Target costing
- iv) The Toyota Corporation which produces several different brands of cars is an example of _____.
 - a) Mass Marketing
 - b) Segmented Marketing
 - c) Niche Marketing
 - d) Micro Marketing

P.T.O.

- v) Which of the following has a major influence on pricing decisions?
- Customer Demand
 - Actions of Competitors
 - Costs
 - Political, legal and image-related issues
- vi) _____ is defined as communication with large numbers of customers at the same time.
- Personal Selling
 - Sales Incentive
 - Mass Selling
 - All of the above

B) Match the following : [5]

Group 'A'		Group 'B'	
i)	Brand	a)	Promotion Mix
ii)	Advertising	b)	Place Concept
iii)	Physical Market	c)	Small Segment
iv)	Niche Marketing	d)	Symbol, Name, Word or Combination of them
v)	Service	e)	Includes People, Process & Physical Evidence

Q2) Write Short Notes (Any two) : [10]

- Importance of Marketing
- Evolution of Marketing
- Objectives of Pricing concept
- Product Life Cycle

Q3) a) What is 'Marketing'? Distinguish between Selling and Marketing. [8]

- b) What is 'Market Segmentation'? Explain the methods of Market Segmentation. [7]

Q4) a) Define the term 'Pricing'. Explain the factors affecting Pricing. [8]

- b) Describe in detail Recent Trends in Marketing. [7]

vi) एकाच वेळी मोठ्या संख्येने ग्राहकांशी संवाद म्हणून परिभाषित केले जाते.

अ) वैयक्तिक विक्री

ब) विक्री प्रोत्साहन

क) मोठ्या प्रमाणावर विक्री

ड) वरील सर्व

ब) जोड्या लावा :

[5]

गट 'अ'		गट 'ब'	
i)	व्यापार चिन्हांकन (ब्रँड)	अ)	वृद्धी मिश्र
ii)	जाहिरात	ब)	स्थान संकल्पना
iii)	भौतिक बाजार	क)	छोटा विभाग
iv)	निश मार्केटिंग	ड)	चिन्ह, नाव, शब्द किंवा त्यांचे संयोजन
v)	सेवा	इ)	लोक, प्रक्रिया आणि प्रत्यक्ष प्रत्यय यांचा समावेश आहे.

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

अ) विपणनाचे महत्त्व

ब) विपणनाची उत्क्रांती

क) किंमत संकल्पनेची उद्दिष्टे

ड) उत्पादन जीवन चक्र

प्रश्न 3) अ) 'विपणन' म्हणजे काय? विक्री आणि विपणन यातील फरक स्पष्ट करा.

[8]

ब) 'बाजारपेठ विभागीकरण' म्हणजे काय? बाजारपेठ विभागीकरणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) 'किंमत' या संकल्पनेची व्याख्या द्या? किंमत धोरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

[8]

ब) विपणनातील सद्यकालीन प्रवाहाचे सविस्तर वर्णन करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1382

[Total No. of Pages : 4

[6224]-607

T.Y. B.Com.

BANKING & FINANCE

365-B : Financial Markets and Institutions in India - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Special Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks with the most appropriate alternative (Any Five):[5]

- i) How many companies are a part of Sensex (Stock Exchange Sensitive Index)?
 - a) 20
 - b) 30
 - c) 50
 - d) 100
- ii) Headquarter of Bombay Stock Exchange (BSE) is situated at _____.
 - a) Mumbai
 - b) Delhi
 - c) Chennai
 - d) Bengaluru
- iii) The first computerized stock exchange in India was _____.
 - a) Bombay Stock Exchange
 - b) Multi Commodity Exchange
 - c) National Stock Exchange
 - d) Over-the-Counter Exchange of India
- iv) Life Insurance Company was incorporated on _____.
 - a) June 1956
 - b) July 1996
 - c) June 1966
 - d) July 1955
- v) NAV in mutual funds stands for _____.
 - a) Net Visibility Value
 - b) Newly Assets Value
 - c) Net Amount Valuation
 - d) Net Asset Value
- vi) IRDAI was constituted as a _____ body to regulate and develop the Indian Insurance industry.
 - a) Autonomous
 - b) Private
 - c) Partnership
 - d) Trust

P.T.O.

B) Match the following :**[5]**

Column A	Column B
i) SEBI	a) Malhotra Committee
ii) IRDA	b) Managed by Fund Manager
iii) Mutual Fund	c) Dematerialized Account
iv) De-mat	d) NIFTY
v) NSE	e) 1988

Q2) Write a short note (any two) :**[10]**

- a) Bombay Stock Exchange.
- b) De-mat Account.
- c) Distinction between the Bank & NBFI's.
- d) Insurance Regulatory & Development Authority.

Q3) a) What is meant Stock Exchange & Explain function of stock exchange? [8]

- b) What are the career opportunities in stock market? [7]

Q4) a) Explain the types of Mutual Fund. [8]

- b) Explain the powers of SEBI. [7]

PB-1382

[6224]-607

T.Y. B.Com.

BANKING & FINANCE

365-B : Financial Markets and Institutions in India - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) योग्य पर्याय निवडून रिक्त जागा भरा. (कोणतेही पाच) [5]
- i) सेन्सेक्स निर्देशनकात किती कंपन्या समाविष्ट आहेत (स्टॉक एक्सचेंज सेन्सिटिव्ह इंडेक्स)?
अ) 20 ब) 30
क) 50 ड) 100
- ii) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज (बी एस इ) चे मुख्यालय येथे आहे.
अ) मुंबई ब) दिल्ली
क) चेन्नई ड) बेंगळुरू
- iii) भारतातील पहिले संगणकीकृत स्टॉक एक्सचेंज हे होते.
अ) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज
ब) मल्टी कमोडिटी एक्सचेंज
क) नॅशनल स्टॉक एक्सचेंज
ड) ओव्हर-द-काउंटर एक्सचेंज ऑफ इंडिया
- iv) लाइफ इन्शुरन्स कंपनीची स्थापना रोजी झाली.
अ) जून 1956 ब) जुलै 1996
क) जून 1966 ड) जुलै 1955
- v) म्युच्युअल फंडातील एन ए व्ही म्हणजे
अ) निव्वळ दृश्यमानता मूल्य ब) नवीन मालमत्ता मूल्य
क) निव्वळ रक्कम मूल्यांकन ड) निव्वळ मालमत्ता मूल्य
- vi) भारतीय विमा उद्योगाचे नियमन आणि विकास करण्यासाठी IRDAI ची स्थापना संस्था म्हणून करण्यात आली.
अ) स्वायत्त ब) खाजगी
क) भागीदारी ड) ट्रस्ट

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

अ गट	ब गट
i) सेबी	अ) मल्होत्रा समिती
ii) आय आर डी ए	ब) निधी व्यवस्थापकाद्वारे व्यवस्थापित
iii) म्युच्युअल फंड	क) डिमटेरियलाइज्ड खाते
iv) डी-मॅट	ड) NIFTY
v) एन एस इ NSE	इ) 1988

प्रश्न 2) टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) बॉम्बे स्टॉक एक्सचेंज.
- ब) डिमटेरियलाइज्ड खाते.
- क) बँक आणि बिगर बँक वित्तीय संस्था मधील फरक सांगा.
- ड) विमा नियामक आणि विकास प्राधिकरण.

प्रश्न 3) अ) स्टॉक एक्सचेंज म्हणजे काय आणि स्टॉक एक्सचेंजचे कार्य स्पष्ट करा?

[8]

ब) शेअर बाजारात करिअरच्या कोणत्या संधी आहेत स्पष्ट करा?

[7]

प्रश्न 4) अ) म्युच्युअल फंडाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) सेबीचे अधिकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1383

[Total No. of Pages : 4

[6224]-608

T.Y. B.Com.

365(C) : BUSINESS LAW & PRACTICE - II

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any Five) [5]

- i) The first company legislation in India was passed in ____ known as a Joint Stock Companies Act.
(1840, 1850, 1860)
- ii) As per company act Share means share in the share capital of a Company and includes ____
(Debentures, Bonds, Stocks)
- iii) A minimum of ____ % shareholders can apply to court to prevent a public company being converted into a private company.
(5%, 10%, 15%)
- iv) ____ means an Investigation initiated by the government without any external complaint.
(forensic investigation, Suo-moto investigation, Intrusion investigation)
- v) On completion of investigation, the SFIO shall submit the Investigation Report to the ____
(State Government, Registrar, Central Government)
- vi) ____ is not a principle of good corporate governance.
(Transparency, Accountability, Insider trading)

P.T.O.

B) Match the following. [5]

Column A	Column B
i) Concept of limited liability in India	a) Minority Shareholders
ii) Unfair Prejudice Petition	b) Regulatory authorities or government agencies
iii) Conducts inspections of a company's books and records	c) Accountability
iv) Code of Best Practice	d) Indian Companies Act, 1913,
v) Principle Of Business Ethics	e) Cadbury Committee

Q2) Write a short note (**any two**) Each short note 5 Marks. [10]

- a) Social Responsibilities of Companies
- b) Rights of Minority shareholders
- c) Duties of Inspector
- d) Corporate Governance

Q3) a) What is the historical development of Company Law in India? [8]

- b) What are the provisions regarding preventions of oppression and mismanagement? [7]

Q4) a) What are the schemes for Compromise and Arrangements? [8]

- b) Explain the principles of morality and business ethics? [7]

365(C) : BUSINESS LAW & PRACTICE - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडे दिलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शवतात.

- प्रश्न 1)** अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]
- i) भारतातील पहिला कंपनी कायदा मध्ये संमत करण्यात आला जो संयुक्त स्कंद प्रमंडळ कायदा म्हणून ओळखला जातो.
(1840, 1850, 1860)
 - ii) कंपनी कायदानुसार भाग म्हणजे कंपनीच्या भाग भांडवलातील हिस्सा, त्यात समाविष्ट आहे.
(कर्जरोखे, बंधपत्रे, भागसाठा)
 - iii) सार्वजनिक कंपनी खाजगी कंपनीत रुपांतरीत होऊ नये म्हणून किमान% भागधारक न्यायालयात अर्ज करू शकतात.
(5%, 10%, 15%)
 - iv) म्हणजे कोणत्याही बाह्य तक्रारीशिवाय सरकारने सुरू केलेली चौकशी.
(फॉरेंसिक तपास, सुओ-मोटो तपास, घुसखोरी तपास)
 - v) तपास पूर्ण झाल्यावर, SFIO ला तपास अहवाल सादर करते.
(राज्य सरकार, नोंदणी अधिकारी, केंद्र सरकार)
 - vi) हे चांगल्या कॉर्पोरेट गव्हर्नन्सचे तत्व नाही.
(पारदर्शकता, जबाबदारी, इनासाइडर ट्रेडिंग)

- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]

रकाना 'अ'	रकाना 'ब'
i) भारतातील मर्यादित जबाबदारीची संकल्पना	अ) अल्पसंख्याक भागधारक
ii) अयोग्य पूर्वग्रह याचिका	ब) नियामक अधिकारी किंवा सरकारी संस्था
iii) कंपनीच्या पुस्तकांची आणि नोंदींची तपासणी करणे	क) उत्तरदायित्व
iv) सर्वोत्तम सराव संहिता	ड) भारतीय कंपनी कायदा, 1913
v) व्यवसाय नैतिकतेचे तत्व	ई) कॅडबरी समिती

- प्रश्न 2)** थोडक्यात टिपा लिहा.(कोणत्याही 2) [10]
- अ) कंपनीच्या सामाजिक जबाबदाऱ्या
ब) अल्पसंख्याक भागधारकांचे हक्क
क) निरीक्षकाची कर्तव्ये
ड) कॉर्पोरेट गव्हर्नन्स
- प्रश्न 3)** अ) भारतातील कंपनी कायद्याचे ऐतिहासिक पुनरावलोकन स्पष्ट करा. [8]
ब) दडपशाही आणि गैरव्यवस्थापन रोखण्यासाठी कोणत्या तरतुदी आहेत? [7]
- प्रश्न 4)** अ) तडजोड आणि व्यवस्था यासाठी कोणत्या योजना आहेत? [8]
ब) नैतिकता आणि व्यावसायिक नीतिमत्तेची तत्वे स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1384

[Total No. of Pages : 4

[6224]-609

T.Y. B.Com.

365-D : CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT-II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any five) :

[5]

- i) The focus export marketing is on the _____.
a) manufacturer b) customer
c) price
- ii) The Largest marketing federation in India _____.
a) NABARD b) SAFED
c) NAFED
- iii) The Head quarter of NAFED is at _____.
a) Mumbai b) Delhi
c) Kolkata
- iv) M.A.P.M.C. means _____.
a) Maharashtra Agent produces market committee
b) Maharashtra Agriculture produces market committee
c) Maharashtra Pradesh Adat market committee
- v) APMC model Act came into force in _____ year.
a) 1903 b) 1803
c) 2003
- vi) APMCS are controlled by _____ government.
a) State b) Central
c) Districts
- vii) NAFED is registered under _____.
a) Company Act. b) Multi state society Act.
c) Society Act.

P.T.O.

B) Match the following pairs. [5]

i) Sale of agricultural commodities outside India	a) 2003
ii) NABARD HQ	b) APMC
iii) NAFED Coverage	c) Entire country
iv) Agricultural Produce Market Committee Act	d) Export Marketing
v) Agricultural Produce Market Committee	e) Mumbai
	f) 2004

Q2) Write short notes (any two) : [10]

- a) Progress of NAFED
- b) Services Marketing
- c) Revolution of cooperative movement
- d) Problems of Agricultural Produce Market Committee

Q3) a) Describe in detail the performance of Agricultural Produce Market Committee. [8]

b) Explain the factor affecting marketing strategy of cooperative. [7]

Q4) a) Describe in detail the performance of NAFED. [8]

b) Explain in detail of the impact on Agricultural marketing. [7]

PB-1384

[6224]-609

T.Y. B.Com.

365-D : सहकार आणि ग्रामीण विकास – II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्रश्न 1)** अ) रिक्त जागा भरा. (कोणतेही पाच) **[5]**
- i) निर्यात विपणन वर आधारित आहे.
अ) निर्माता ब) ग्राहक
क) किंमत
- ii) भारतातील सर्वात मोठे विपणन महासंघ
अ) नाबार्ड ब) साफेड
क) नाफेड
- iii) नाफेडचे मुख्यालय येथे आहे.
अ) मुंबई ब) दिल्ली
क) कोलकाता
- iv) M.A.P.M.C. म्हणजे
अ) महाराष्ट्र एजंट बाजार समितीचे उत्पादन करतो
ब) महाराष्ट्र कृषी उत्पन्न बाजार समिती
क) महाराष्ट्र प्रदेश अडत बाजार समिती
- v) APMC मॉडेल कायदा साली अंमलात आला.
अ) 1903 ब) 1803
क) 2003
- vi) एपीएमसीएस सरकारद्वारे नियंत्रित केले जातात.
अ) एक राज्य ब) केंद्र
क) जिल्हे
- vii) नाफेड अंतर्गत नोंदणीकृत आहे.
अ) कंपनी कायदा ब) बहु राज्य सहकारी कायदा
क) सोसायटी कायदा

- ब) जोड्या लावा. [5]
i) भारताबाहेरील कृषिमाल विक्री	अ) 2003
ii) नाबार्ड मुख्यालय	ब) APMC
iii) नाफेड व्याप्ती	क) संपूर्ण देश
iv) कृषी उत्पन्न बाजार समिती कायदा	ड) निर्यात विपणन
v) कृषी उत्पन्न बाजार समिती	इ) मुंबई
	फ) 2004

- प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]
- अ) नाफेडची प्रगती
- ब) सेवा विपणन
- क) सहकारी चळवळीचा उत्क्रांती
- ड) कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या समस्या

- प्रश्न 3) अ) कृषी उत्पन्न बाजार समितीच्या कामगिरीचे सविस्तर वर्णन करा. [8]
- ब) सहकार विपणन धोरणावर परिणाम करणारा घटक स्पष्ट करा. [7]

- प्रश्न 4) अ) नाफेडच्या कामगिरीचे सविस्तर वर्णन करा. [8]
- ब) कृषी विपणनावरील परिणामाचे तपशीलवार वर्णन करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1385

[Total No. of Pages : 3

[6224]-610

T.Y. B.Com.

365(e) : Cost & Works Accounting - II
(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) Answer all questions.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Fill in the blanks (Any 5 out of 6) : [5]

- i) _____ Clause in a contract calls for a price decrease if there is a decrease in certain costs.
 - a) Project
 - b) Cost
 - c) Sales
 - d) De-escalation
- ii) _____ costing is a method where in the products go through two or more processes.
 - a) Process
 - b) Job
 - c) Service
 - d) Contract
- iii) Operating Costing is a method of ascertaining costs of providing or operating a _____.
 - a) place
 - b) product
 - c) service
 - d) contract
- iv) A cost-plus contract is one in which the contractor is reimbursed for the actual costs of a project plus a _____.
 - a) profit
 - b) loss
 - c) part
 - d) commission
- v) Contract costing, also known as _____ costing.
 - a) Service
 - b) Process
 - c) Operating
 - d) Terminal
- vi) In contract costing the total loss if any is transferred to _____.
 - a) Trading Account
 - b) Balance sheet
 - c) Costing profit and loss
 - d) Drawings

P.T.O.

b) **Match the following :**

[5]

i) Job costing	A) Operating costing
ii) Service Costing	B) Secondary product
iii) Normal Loss	C) Specific order costing
iv) Work Certified	D) Cannot be avoided
v) By product	E) Portion of work completed and certified

Q2) Short Notes (Any Two out of Four):

[10]

- a) Importance of Escalation clause
- b) Explain Joint Products
- c) Importance of Job Costing
- d) Need for Process Costing

Q3) C Ltd. undertook a contract for construction of bridge. The contract price is Rs.600000. The following is the information relating to the contract during the year 2022-2023

[15]

Particulars	Amt
Materials Purchased and issued	70698
Materials sent to site	100000
Materials returned to stores	1098
Materials at site on 31/03/2023	3766
Labour engaged on site	140000
Wages accrued and due but not paid	8750
Engineers fees	6334
Direct expense payable	580
General overheads	8252
Overheads outstanding	9250
Plant installed at site cost	41500
Erection charges on site for Plant	1250
Scrap value of plant after 5 years	2750
Work certified	390000
Cost of work not certified	9000
Cash received from contractee	360000

Prepare Contract account and contractee's account. Also show the amount of profit which you consider might be fairly taken on the contract and how have you calculated the same

Q4) The Bharat Chemicals Ltd. produced a product which passes through three processes during the month. In each process 2% of the total weight put in is lost and 10% is scrap. In Process I and Process II the scrap realises Rs.100 per ton and from Process III Rs.20 per ton. [15]

Particulars	Process I	Process II	Process III
Materials Used tons	1000	140	1348
Raw Materials consumed Rs.	120000	28000	283620
Manufacturing Wages Rs.	20500	18520	15000
General Overheads Rs.	10300	7240	3100
The product of three processes are dealt as follows			
Passed to next process	75%	50%	-
Sent to warehouse for sale	25%	50%	100%

Prepare process accounts showing cost per ton of each process.

OR

From the following data calculate the cost per running mile of River Lines Transport Co.

Particulars	
Mileage run (annual)	6000 miles
Cost of vehicle	Rs.150000
Road License (annual)	Rs.7500
Annual Insurance	Rs.4000
Annual Garage Rent	Rs.5420
Supervision and Salaries (annual)	Rs.24000
Drivers wages per hour	Rs.30
Cost of fuel per liter	R.s.20
Miles run per liter	15 miles
Repairs and Maintenance per mile	Rs.2
Tyre Allocation Per mile	Rs.0.60
Estimated life of vehicle	75000 miles

Charge interest at 15% on the cost of vehicle. The vehicle runs 20 miles per hour on an average.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1386

[Total No. of Pages : 4

[6224]-611

T.Y. B.Com.

STATISTICS

365 - f : Business Statistics - II

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.
- 2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Attempt the following:

[5 × 1 = 5]

A) Choose the correct alternative of the following (any Five).

- i) If $Z \sim N(0, 1)$, then $P(Z < 0) = P(Z > 0) = ?$
 - a) 1
 - b) 0
 - c) 0.5
 - d) 0.75
- ii) Testing $H_0 : \mu = 50$ against $H_1 : \mu \neq 50$ is a
 - a) one sided left tailed test
 - b) one sided right tailed test
 - c) two sided test
 - d) both a and b
- iii) Let $X \rightarrow N(300, 25)$ then standard deviation is
 - a) 300
 - b) 12
 - c) 25
 - d) 5
- iv) We want to test H_0 : Two attributes A and B are independent and both the attributes are at three levels. Then under H_0 , the statistic used is
 - a) χ_2^2
 - b) χ_4^2
 - c) χ_3^2
 - d) χ_1^2
- v) Paired t-test was applied to 13 observations $\{(X_i, y_i) ; i = 1, 2, 3, \dots, 13\}$. In this case the distribution of test statistic under null hypothesis $H_0 : \mu_d = 0$ is t-distribution with _____ degrees of freedom.
 - a) 13
 - b) 12
 - c) 26
 - d) 24

P.T.O.

- B) State whether the following statements are true or false**

- Level of significance cannot be made zero.
- In simple random sampling without replacement, drawn unit after recording is replaced in population before next draw.
- Type I error is rejecting H_0 when it is true
- Long form of ANOVA Analysis of variance.
- Large sample tests are used when n less than 30

[10]

- Q3) A) a) If $X \sim N(0,1)$ then find:**

[4]

- b) A random sample of 90 adults is classified according to gender and the number of hours they watch television during a week:

[4]

Examine whether the time spent watching television is independent of whether the viewer is male or female. Use 5% level of significance.

B) a) Fill in the blanks of the following ANOVA tables marked “–“

Source of variation	Degrees of freedom	Sum of squares	Mean Sum of squares	Variance Ratio
Between Salesman	4	45	-	-
Between Months	3	91	-	-
Error	8	80	-	
Total	15	216		

Test the homogeneity of machine types and workers. Use 5% level of significance [4]

b) In a sample of 10 observation, the sample mean square is $s_1^2 = 94.5$, In another sample of 8 observation, the sample mean square is $s_2^2 = 101.7$. Use F- test to test whether the populations from which the two samples are drawn have same variances or not at 10% level of significance. (Given: $F_{7,9,0.05} = 3.29$) [3]

Q4) A) a) Derive the Properties of Normal Distribution. [4]

b) The price of a popular tennis racket at a national chain store is \$179. Portia bought five of the same racket at an online auction site for the following prices:

155, 179, 175, 175, 161 .Assuming that the auction prices of rackets are normally distributed, determine whether there is sufficient evidence in the sample, at the 5% level of significance, to conclude that the average price of the racket is less than \$179 if purchased at an online auction. [4]

B) a) In a population of size 5 the values are 4, 3, 5, 7,10. Draw all possible sample of size 2 using SRSWOR. Verify that sample mean is an unbiased estimator of population mean [4]

b) Define Standard Normal distribution, also state any two properties of normal distribution Solve the following: [3]

- i) The mean mathematics SAT score in 2012 was 514 with a standard deviation of 117 ('Total group profile,' 2012). Assume the mathematics SAT score is normally distributed.
 - a) Find the probability that a person has a mathematics SAT score over 700.
 - b) Find the probability that a person has a mathematics SAT score between a 500 - 650 a.
- ii) Random samples of size 225 are drawn from a population with mean 100 and standard deviation 20. Find the mean and standard deviation of the sample mean.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1387

[Total No. of Pages : 4

[6224]-612

T.Y. B.Com.

**BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II (Special Paper - II)
(2019 Pattern) (365(g)) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any five)

[5]

- i) A _____ is a formal written document containing the goals of a business.
 - a) Financial Plan
 - b) Price Plan
 - c) Business Plan
- ii) _____ is the limit of investment for small enterprises.
 - a) One Crore
 - b) Five Crore
 - c) Ten Crore
- iii) ERM stand for _____.
 - a) Enterprise Revenue Management
 - b) Enterprise Risk Management
 - c) Environment Risk management
- iv) A business plan is essential for _____.
 - a) Production
 - b) Human Resource
 - c) An Entrepreneur

P.T.O.

v) Revival schemes of sickness the Government of India has setup a Statutory Body named _____.

- a) BIFR
- b) FEMA
- c) MRTP

vi) _____ crises are related to natural crises.

- a) Earthquake
- b) Illness
- c) Financial

B) Match the following. [5]

i) Business Plan	a)	Vijay Sharma
ii) Urban Ladder	b)	Lack of Finance
iii) Paytm	c)	2012
iv) Daily hunt	d)	Executive Summary
v) Industrial Sickness	e)	Virendra Gupta

Q2) Write Short Notes (Attempt Any Two) : [10]

- a) Marketing Aspect of Business Plan.
- b) Growth Phase Management.
- c) Creativity and Innovation.
- d) Advantages of Start-up.

Q3) a) What is Business Plan? Explain the Various Steps in Business Plan. [8]

b) Explain the Challenges in Implementation of Enterprise Risk Management (ERM). [7]

Q4) a) Explain the Features of Turnaround Strategy of Sickness. [8]

b) Explain the Do's and Don'ts of Start-Up. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1387

[6224]-612

T.Y. B.Com.

BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - II (Special Paper - II)
(2019 Pattern) (365(g)) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच) [5]

- i) हे एक औपचारिक लिखित दस्तऐवज आहे, ज्यामध्ये व्यवसायाची उद्दिष्टे असतात.
अ) वित्तीय योजना
ब) किंमत योजना
क) व्यवसाय योजना
- ii) लघुउपक्रमासाठी रु. ही गुंतवणुकीची मर्यादा आहे.
अ) एक कोटी
ब) पाच कोटी
क) दहा कोटी
- iii) ई.आर.एम म्हणजे होय.
अ) एन्टरप्राइझ रेव्हेन्यू मॅनेजमेंट
ब) एन्टरप्राइझ रिस्क मॅनेजमेंट
क) एन्व्हायरमेंट रिस्क मॅनेजमेंट
- iv) व्यवसाय योजना साठी आवश्यक आहे.
अ) उत्पादन
ब) मानव संसाधन
क) एक उद्योजक

v) आजाराच्या पुनरुज्जीवन योजनांसाठी भारत सरकारने नावाची वैधानिक संस्था स्थापन केली आहे.

अ) BIFR

ब) FEMA

क) MRTTP

vi) समस्या नैसर्गिक समस्येशी संबंधित आहे.

अ) भूकंप

ब) आजार

क) आर्थिक

ब) जोड्या लावा.

[5]

i)	व्यवसाय योजना	अ)	विजय शर्मा
ii)	अर्बन लॅंडर	ब)	वित्ताचा अभाव
iii)	पेटीएम	क)	2012
iv)	डेली हंट	ड)	कार्यकारी सारांश
v)	औद्योगिक आजार	इ)	वीरेंद्र गुप्ता

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) व्यवसाय योजनेचे विपणन पैलू

ब) वाढीच्या टप्प्याचे व्यवस्थापन

क) सर्जनशीलता आणि नवनिर्मिती

ड) स्टार्ट-अपचे फायदे

प्रश्न 3) अ) व्यवसाय योजना म्हणजे काय? व्यवसाय योजनेतील विविध पायऱ्या स्पष्ट करा.

[8]

ब) एन्टरप्राइझ रिस्क मॅनेजमेंट (इ.आर.एम) च्या अंमलबजावणीतील आव्हाने स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) आजारपणाच्या पुनःस्थापन धोरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

[8]

ब) स्टार्ट-अप इंडियासाठी काय करावे आणि करू नये हे स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1388

[Total No. of Pages : 4

[6224]-613

T.Y. B.Com.

365(h) : MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Choose the correct option from the given options and write the answer (Any 5) : [5]

- i) _____ involves Promoting a business product in worldwide market.
 - a) Global Marketing
 - b) National Marketing
 - c) Local Marketing
 - d) None of the above
- ii) _____ marketing covers the services involved in moving an agricultural product.
 - a) Agriculture
 - b) Global
 - c) National
 - d) None of the above
- iii) Patent is one of the _____.
 - a) Prestige
 - b) Property
 - c) Intellectual Property
 - d) None of the above
- iv) Rights of consumer are protected under _____.
 - a) Consumer protection 1986
 - b) Consumer protection 1990
 - c) Consumer protection 1982
 - d) Consumer protection 1991

P.T.O.

- B) Match the following :** **[5]**
i) Market Regulation	a) National Marketing
ii) Global Marketing Strategy	b) Language and cultural barriers
iii) Cyber security marketing	c) Control Fraud
iv) Limitations of global strategy	d) Worldwide market
v) Digital Marketing	e) Expand a business across the World
	f) Protects Personal Information

- Elements of Global Marketing.
- Need of Cyber Security Marketing.
- Competition Act 2002
- Agricultural Marketing

b) Explain the importance of Consumer Protection Act 1986. [7]

b) What are the essentials to develop Cyber security marketing strategies? [7]

Total No. of Questions : 4]

PB-1388

[6224]-613

T.Y. B.Com.

365(h) : MARKETING MANAGEMENT - II
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

-
- प्रश्न 1)** अ) दिलेल्या पर्याया पैकी योग्य पर्याय निवडून उत्तर लिहा. (कोणत्याही पाच) : [5]
- i) मध्ये जागतिक बाजारात व्यवसाय उत्पादनाचा प्रसार करणे समाविष्ट आहे.
- अ) जागतिक विपणन ब) राष्ट्रीय विपणन
क) स्थानिक विपणन ड) वरील पैकी नाही
- ii) विपणना मध्ये कृषि वस्तू ने-आण करणाऱ्या सेवांचा समावेश होतो.
- अ) कृषी ब) जागतिक
क) राष्ट्रीय ड) वरील पैकी नाही
- iii) पेटंट हे एक आहे.
- अ) मर्यादा ब) मालमत्ता
क) बुद्धिमत्ता संपत्ती ड) वरील पैकी नाही
- iv) उपभोक्ता अधिकारांची संरक्षणे कायद्या अंतर्गत केली जाते.
- अ) उपभोक्ता संरक्षण 1986 ब) उपभोक्ता संरक्षण 1990
क) उपभोक्ता संरक्षण 1982 ड) उपभोक्ता संरक्षण 1991
- v) पेटंट अधिनियम कायदा कोणत्या वर्षात जाहीर झाला.
- अ) 1932 ब) 1970
क) 1972 ड) 1986

- vi) खालीलपैकी कोणते विधान डिजिटल मार्केटिंग विषयी अयोग्य आहे?
- अ) डिजिटल मार्केटिंग फक्त ऑफलाइन केली जाऊ शकते.
- ब) डिजिटल मार्केटिंग ऑफलाइन केली जाऊ शकत नाही.
- क) डिजिटल मार्केटिंगसाठी इलेक्ट्रॉनिक डिव्हाइसेस वापरणे गरजेचे आहे.
- ड) सामान्यतः डिजिटल मार्केटिंगला ऑनलाइन मार्केटिंग, वेब मार्केटिंग, आणि ई-मेल मार्केटिंग म्हणून समजू शकता.

ब) योग्य जोड्या जुळवा : [5]

i) बाजार नियमन	अ) राष्ट्रीय विपणन
ii) जागतिक विपणन धोरण	ब) भाषा आणि सांस्कृतिक अडथळे
iii) सायबर सुरक्षा विपणन	क) फसवणूक नियंत्रण
iv) जागतिक धोरणाच्या मर्यादा	ड) जगभरातील बाजारपेठ
v) डिजिटल मार्केटिंग	इ) जगभरात व्यवसायाचा विस्तार करा
	फ) वैयक्तिक माहितीचे संरक्षण करते

प्रश्न 2) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

- अ) जागतिक विपणनाचे घटक
- ब) सायबर सुरक्षा विपणनाची गरज
- क) स्पर्धा कायदा 2002
- ड) कृषी विपणन

प्रश्न 3) अ) कृषी विपणन पद्धतीतील विविध कार्य स्पष्ट करा. [8]

ब) ग्राहक संरक्षण कायदा 1986 चे महत्व स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 4) अ) जागतिक विपणनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. [8]

ब) सायबर सुरक्षा विपणन धोरण विकसित करण्याच्या आवश्यकता सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1389

[Total No. of Pages : 4

[6224]-614

T.Y. B.Com.

**356(i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) [5]

- i) The Farm bill in India was passed in the year _____
(2018, 2001, 2004, 2020)
- ii) The manufacturing policy promotes the production within the country called _____
(Make in India, Made for India, Made for China, Made in Foreign country)
- iii) MGNREGA is a Scheme adopted for _____ in India.
(Entrepreneurs, Small Farmers, Artisans, Unemployed labor)
- iv) FPO Policy is initiated for the benefits of _____
(Farmers, Industrialist, Bankers, Teachers)
- v) The _____ dispute have negative impact on industrial production.
(Natural, Industrial, Agricultural, Educational)
- vi) The National Intellectual Property Rights Policy implemented in the year _____
(2014, 2002, 2023, 2016)

B) Match the following: [5]

i) Low wages	a) Virus
ii) A Company owned by Farmers	b) Feature of Agricultural labor
iii) Innovative Industrial Concept	c) 2011
iv) National manufacturing Policy	d) FPO
v) Corona	e) Start-up

P.T.O.

Q2) Write a short note (Any 2 out of 5) :

[10]

- i) Causes of Industrial Conflict
- ii) Importance of Water management in Agriculture.
- iii) Status of Agricultural labor
- iv) Economic Characteristics of Agricultural Labor
- v) Start-Up India

Q3) a) Explain the Impact of climate change on Indian agriculture.

[8]

b) Describe the need of Farmers producer company.

[7]

Q4) a) Explain the Types of Agricultural labor.

[8]

b) Describe the measure for solving the problems of agricultural labor. **[7]**

Total No. of Questions : 4]

PB-1389

[6224]-614

T.Y. B.Com.

**356(i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL
ECONOMICS - II**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही 5) [5]

- i) कृषी विधेयक मध्ये संमत करण्यात आले.
(2018, 2001, 2004, 2020)
- ii) देशांतर्गत उत्पादनास चालना देणाऱ्या विनिर्माण धोरणास असे म्हणतात.
(मेक इन इंडिया, मेड फॉर इंडिया, मेड फॉर चीन, मेड इन फॉरेन कंट्री)
- iii) MGNREGA हि योजना भारतामध्ये साठी अंमलात आणली जाते.
(संयोजक, लहान शेतकरी, कारागीर, बेरोजगार मजूर)
- iv) FPO धोरण च्या फायद्यासाठी सुरू करण्यात आले आहे.
(शेतकरी, उद्योजक, बँकर, शिक्षक)
- v) संघर्ष हा औद्योगिक उत्पादनावर नकारात्मक प्रभाव पाडतो.
(नैसर्गिक, औद्योगिक, कृषी, शैक्षणिक)
- vi) राष्ट्रीय बौद्धिक संपदा अधिकार धोरण यावर्षी अंमलात आणले गेले.
(2014, 2002, 2023, 2016)

ब) योग्य जोड्या लावा. [5]

i) अल्प वेतन	अ) विषाणू
ii) शेतकऱ्यांच्या मालकीची कंपनी	ब) कृषी मजुरांचे वैशिष्ट्य
iii) शेतमजुरांची सद्यस्थिती	क) 2011
iv) राष्ट्रीय विनिर्माण धोरण	ड) FPO
v) कोरोना	ई) स्टार्ट अप

प्रश्न 2) टिपा लिहा.(कोणत्याही दोन)

[10]

- i) औद्योगिक संघर्षाची कारणे
- ii) कृषी क्षेत्रातील जल व्यवस्थापनाचे महत्त्व
- iii) शेतमजुरांची सद्यस्थिती
- iv) शेतमजुरांचे आर्थिक वैशिष्ट्य
- v) स्टार्ट अप इंडिया

प्रश्न 3) अ) हवामान बदलाचा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.

[8]

ब) शेतकरी उत्पादक कंपन्यांची गरज विशद करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) शेतमजुरांचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) शेतमजुरांच्या समस्यांवरील उपाय योजना विशद करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1390

[Total No. of Pages : 4

[6224]-615

T.Y. B.Com.

**365 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT (Special Paper - II)
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following :

[5 × 2 = 10]

- a) Define defence management.
- b) Write the full form of DRDO
- c) What is logistic management?
- d) What is decision making?
- e) Define 'Strategic' Drones.
- f) Define non military organisation.

Q2) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Logistic management
- b) India's hypersonic projects
- c) Ministry of defence
- d) Military organisation
- e) Transfer of Technology

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following :

[4 × 5 = 20]

- a) Explain about Electric Propulsion Technology.
- b) State principles of non military organisation.
- c) State principles of military organisation.
- d) Explain types of military organisation.
- e) State the Organisational aspects of decision making.

Q4) Attempt any two of the following :

[2 × 10 = 20]

- a) Explain in detail decision making in Indian armed forces
- b) Explain in detail problems of prospectus of arms production in India.
- c) Explain in detail Major Defence Collaboration in Work to Manufacture Sophisticated, Modern Equipment in India.

Total No. of Questions : 4]

PB-1390

[6224]-615

T.Y. B.Com.

**365 (J) : DEFENCE BUDGETING, FINANCE &
MANAGEMENT (Special Paper - II)
(2019 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5 × 2 = 10]

- अ) संरक्षण व्यवस्थापन व्याख्या करा.
- ब) DRDO चे पूर्ण स्वरूप लिहा.
- क) पुरवठा व्यवस्थापन म्हणजे काय?
- ड) निर्णय प्रक्रिया म्हणजे काय?
- इ) 'स्ट्रॅटेजिक' ड्रोनची व्याख्या करा.
- फ) बिगर लष्करी संघटना व्याख्या द्या.

प्रश्न 2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4 × 5 = 20]

- अ) पुरवठा व्यवस्थापन
- ब) भारताचे हायपरसोनिक प्रकल्प
- क) संरक्षण मंत्रालय
- ड) लष्करी संघटना
- इ) तंत्रज्ञानाचे हस्तांतरण

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4 × 5 = 20]

- अ) इलेक्ट्रिक प्रोपल्शन तंत्रज्ञान स्पष्ट करा.
- ब) बिगर लष्करी संघटनेची मूलतत्त्वे सांगा.
- क) लष्करी संघटनेची मूलतत्त्वे सांगा.
- ड) लष्करी संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.
- इ) निर्णय प्रक्रियेतील संघटनात्मक घटक सांगा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2 × 10 = 20]

- अ) भारतीय सेनादलातील निर्णय प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.
- ब) भारतीय सेनादलांसाठीच्या संरक्षण उत्पादनातील समस्या सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) भारतातील अत्याधुनिक, आधुनिक उपकरणे तयार करण्याच्या कामातील प्रमुख संरक्षण सहकार्याचे तपशीलवार वर्णन करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1391

[Total No. of Pages : 4

[6224]-616

T.Y. B.Com.

**365(k) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II) (Tourism)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple Choice Questions (Attempt any 5 out of 7) : [5]

- i) What term refers to a tour operator who specializes in organizing tours for a specific niche or interest group?
 - a) General tour operator
 - b) Specialized tour operator
 - c) Inbound tour operator
- ii) What is the primary responsibility of a tour operator?
 - a) Selling individual travel components
 - b) Creating package tours
 - c) Handling reservations for airlines
- iii) What is a key factor that influences tourists' choice of transportation modes?
 - a) Weather conditions
 - b) Safety
 - c) Local cuisine
- iv) Which mode of transport is the fastest growing means of long-distance tourist travel?
 - a) Rail transport
 - b) Road transport
 - c) Air transport
- v) What does IATA represent?
 - a) International Airlines and Travel Agencies
 - b) International Air Transport Association
 - c) Indian Airlines and Tourism Authority

P.T.O.

- vi) How does tourism impact transportation demand?
 - a) It has no effect on transportation demand.
 - b) It decreases the need for transportation services.
 - c) It leads to an increase in transportation demand
- vii) What is one of the essential functions of a tour operator?
 - a) Marketing travel products
 - b) Making reservations for hotels
 - c) Planning and organizing tours

B) Match the following : **[5]**

i) IATO	a) Regulates the travel industry in India.
ii) TAAI	b) National apex body of the tourism industry
iii) ITDC	c) Represents and serves airlines globally.
iv) UNWTO	d) Operates under the Ministry of Tourism, Government of India
v) IATA	e) Serves as a global forum for tourism policy issues
	f) Sets global standards for civil aviation

Q2) Write short notes (Any 2 out of 4) : **[10]**

- a) Career in Tourism Business in India
- b) Tourism and Transport - the interrelationship
- c) Functions of ITDC
- d) Types of Accommodation

Q3) a) State the factors influencing Tourist Transport Selection. **[8]**

b) State the functions of Tour Operator. **[7]**

Q4) a) Explain the role of hotels in accommodating travellers. **[8]**

b) State the functions of IATA. **[7]**

PB-1391

[6224]-616

T.Y. B.Com.

365(k) : INSURANCE, TRANSPORT AND TOURISM - II
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - II) (Tourism)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

- प्रश्न 1)** अ) योग्य पर्याय निवडा (सात पैकी कोणतेही पाच) : [5]
- i) टूर ऑपरेटरला कोणता शब्द संदर्भित करतो जो एखाद्या विशिष्ट किंवा आवडीच्या गटासाठी सहली आयोजित करण्यात माहिर आहे?
- अ) जनरल टूर ऑपरेटर
ब) विशेष टूर ऑपरेटर
क) इनबाउंड टूर ऑपरेटर
- ii) टूर ऑपरेटरची प्राथमिक जबाबदारी काय आहे?
- अ) वैयक्तिक प्रवास घटकांची विक्री
ब) टूरपॅकेज तयार करणे
क) विमान कंपन्यांचे आरक्षण हाताळणे
- iii) पर्यटकांच्या वाहतुकीच्या साधनांच्या निवडीवर परिणाम करणारा महत्वाचा घटक कोणता आहे?
- अ) हवामानाची स्थिती
ब) सुरक्षितता
क) स्थानिक पाककृती
- iv) लांब पल्ल्याच्या पर्यटन प्रवासाचे सर्वात वेगाने वाढणारे वाहतुकीचे साधन कोणते आहे?
- अ) रेल्वे वाहतूक
ब) रस्ते वाहतूक
क) हवाई वाहतूक

- v) आयएटीए (IATA) काय आहे.
 अ) इंटरनॅशनल एअरलाइन्स आणि ट्रॅव्हल एजन्सी
 ब) इंटरनॅशनल एअर ट्रान्सपोर्ट असोसिएशन
 क) इंडियन एअरलाइन्स अँड टुरिझम अथॉरिटी
- vi) पर्यटनाचा वाहतुकीच्या मागणीवर कसा परिणाम होतो?
 अ) वाहतुकीच्या मागणीवर त्याचा कोणताही परिणाम होत नाही.
 ब) यामुळे वाहतूक सेवेची गरज कमी होते.
 क) यामुळे वाहतुकीच्या मागणीत वाढ होते.
- vii) टूर ऑपरेटरचे महत्वाचे कार्य काय आहे?
 अ) ट्रॅव्हल उत्पादनांचे विपणन
 ब) हॉटेलसाठी आरक्षण करणे
 क) सहलींचे नियोजन व आयोजन

ब) जोड्या जुळवा :

[5]

i) आयएटीओ	अ) भारतातील ट्रॅव्हल उद्योगाचे नियमन करते
ii) टीएआय	ब) पर्यटन उद्योगाची राष्ट्रीय शिखर संस्था
iii) आयटीडीसी	क) जागतिक स्तरावर विमान कंपन्यांचे प्रतिनिधित्व आणि सेवा देते
iv) यूएनडब्ल्यूटीओ	ड) भारत सरकारच्या पर्यटन मंत्रालयांतर्गत कार्यरत आहे
v) आयएटीए	इ) पर्यटन धोरणाच्या मुद्द्यांसाठी जागतिक मंच म्हणून कार्य करते
	फ) नागरी हवाई वाहतुकीसाठी जागतिक मानके निश्चित करणे

प्रश्न 2) टिपा लिहा (चार पैकी कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) भारतातील पर्यटन व्यवसायातील करिअर
 ब) पर्यटन आणि वाहतूक - आंतरसंबंध
 क) ITDC ची कार्ये
 ड) निवासाचे प्रकार

प्रश्न 3) अ) पर्यटक वाहतूक निवडीवर परिणाम करणारे घटक सांगा.

[8]

ब) टूर ऑपरेटरची कार्ये स्पष्ट करा.

[7]

प्रश्न 4) अ) प्रवाशांना सामावून घेण्यासाठी हॉटेलसची भूमिका समजावून सांगा.

[8]

ब) IATA ची कार्ये सांगा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1392

[Total No. of Pages : 2

[6224]-617

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS - II

365-L : Computer Networking and E-Commerce - II

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - II)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All the questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks :

[5]

- i) _____ is the practice of protecting information by mitigating information risks.
 - a) Information security
 - b) Protection rules
 - c) Protocols
 - d) Breach
- ii) A _____ is a malicious act that aims to corrupt or steal data or disrupt an organization's systems or the entire organization.
 - a) Crime
 - b) Security threat
 - c) Penalty
 - d) Cyber corruption
- iii) A learning system based on formalised teaching but with the help of electronic resources is known as _____.
 - a) E-Shopping
 - b) E-Commerce
 - c) E-Banking
 - d) E-Learning
- iv) _____ is a type of e-banking service which allows you to do several financial and non-financial transactions through the internet.
 - a) Internet Banking
 - b) E-Shopping
 - c) E-Commerce
 - d) Mobile computing
- v) _____ is the practice of defending computers, servers, mobile devices, electronic systems, networks, and data from malicious attacks.
 - a) Cyber security
 - b) Cyber hacking
 - c) Cyber crime
 - d) Cyber attacks

P.T.O.

B) Match the following :

[5]

i) Digital Cash	a) Network security device
ii) TCP/IP	b) Google
iii) Virus	c) E Currency
iv) Firewall	d) Communications protocol
v) Search engine	e) Malicious software

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) :

[10]

- a) Goals for security
- b) Components of wireless networks
- c) Firewalls
- d) Role of Digital Marketing

Q3) a) Explain Information security and need for Information security. [8]

b) Explain in detail various applications of E-Commerce. [7]

Q4) a) What is Online Marketing? Explain its advantages. [8]

b) What is E-Banking? Is it safe to use E-Banking? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1393

[Total No. of Pages : 4

[6224]-618

T.Y.B.Com.

BUSINESS ADMINISTRATION-III

**366(a)- Production and Operations Management
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper-III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Multiple choice Questions (Answer any five) [5]

- a) ——— is the process by which raw materials and other inputs are converted into finished goods.
 - i) Inventory
 - ii) Logistics
 - iii) Production
 - iv) Supply Chain
- b) ——— type of layout is also called as functional layout.
 - i) Process
 - ii) Product
 - iii) Line
 - iv) Matrix
- c) Six sigma is applicable to ——— .
 - i) Finance
 - ii) Supply Chain
 - iii) Health care
 - iv) All of the above
- d) 3-PL stands for
 - i) Three Points Logistics
 - ii) Third Party Logistics
 - iii) Three Points Location
 - iv) None of the above
- e) A production manager is also responsible for maintaining a specific ——— of the product.
 - i) Quality
 - ii) Size
 - iii) Price
 - iv) Ability

P.T.O.

- f) Transportation cost mainly depends on ——— factors.
- i) Distance
 - ii) Weight of merchandise
 - iii) Time required for transportation
 - iv) All of the above

B) Match the following (Any five). [5]

Group A	Group B
i) JIT	a) Economic Order Quantity
ii) Radio Frequency Identification	b) Logistic Procedure
iii) Programming	c) Analytical management tool
iv) E.O.Q.	d) Father of scientific management
v) Cross Docking	e) Technique of Production Control
vi) ABC Analysis	f) Recent trend in Inventory management
vii) F.W. Taylor	g) Just in Time

Q2) Write short notes on (Any two) : [10]

- a) Importance of Plant Location
- b) Objectives of Production Control
- c) Use of computer in Inventory management
- d) Modes of Transportation

Q3) a) What are the functions of Production management? [8]

b) Explain the techniques of Plant layout. [7]

Q4) a) Write the features of Quality management. [8]

b) Explain the objectives of supply chain management. [7]

PB1393

(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा. (कोणतेही पाच) [5]

- i) या प्रक्रियेत कच्चा माल आणि इतर सामग्री यांचे पक्क्या मालात रूपांतर होते.
- अ) मालसाठा ब) लॉजिस्टिक्स
- क) उत्पादन ड) वितरण साखळी
- ii) हा यंत्रकुलाचा प्रकार कार्यात्मक यंत्रकुल म्हणून ओळखला जातो.
- अ) प्रक्रिया ब) उत्पादन
- क) लाईन ड) मॅट्रिक्स
- iii) सिक्स सिग्मा हा येथे लागू होतो.
- अ) वित्त ब) वितरण साखळी
- क) आरोग्यसेवा ड) वरीलपैकी सर्व
- iv) 3-PL म्हणजे
- अ) तीन बिंदू लॉजिस्टिक्स ब) तृतीय पक्ष लॉजिस्टिक्स
- क) तीन बिंदू स्थान ड) कोणतेही नाही
- v) उत्पादन व्यवस्थापक हा उत्पादनाची विशिष्ट राखण्यासाठी जबाबदार असतो.
- अ) दर्जा ब) आकार
- क) किंमत ड) क्षमता

vi) वाहतूक खर्च हे प्रामुख्याने घटकांवर अवलंबून असतात.

अ) अंतर

ब) मालाचे वजन

क) वाहतुकीला लागणारा वेळ

ड) वरीलपैकी सर्व

ब) जोड्या लावा. (कोणत्याही पाच)

[5]

गट अ

गट ब

i) जे आय टी

अ) मागणीचे आर्थिक गणित

ii) रेडिओ फ्रिक्वेन्सी ओळख

ब) लॉजिस्टिक्स प्रक्रिया

iii) प्रोग्रॅमिंग

क) विश्लेषणात्मक व्यवस्थापन साधन

iv) E.O.Q.

ड) शास्त्रीय व्यवस्थापनाचा जनक

v) क्रॉस डॉकींग

इ) व्यवस्थापन नियंत्रणाचे तंत्र

vi) A.B.C. अ‍ॅन्यालिसीस

फ) मालसाठा व्यवस्थापनातील आधुनिक प्रवाह

vii) एफ. डब्ल्यू. टेलर

य) जस्ट इन टाईम

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) यंत्रकुल स्थाननिधितीचे महत्व

ब) उत्पादन नियंत्रणाची उद्दिष्टे

क) मालसाठा व्यवस्थापनात संगणकाचा वापर

ड) वाहतुकीची साधने

प्र.3) अ) उत्पादन व्यवस्थापनाची कार्ये लिहा.

[8]

ब) यंत्रकुल पद्धतीची तंत्रे लिहा.

[7]

प्र.4) अ) गुणवत्ता व्यवस्थापनाची वैशिष्ट्ये लिहा.

[8]

ब) वितरण साखळी व्यवस्थापनाची उद्दिष्टे लिहा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1394

[Total No. of Pages : 4

[6224]-619

T.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE-III

**366(b): Banking Law and Practices in India
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks (any 5)

[5]

- a) Unlawful hacking is punishable by ——— imprisonment and a fine of up to five lakh rupees.
 - i) 2 years
 - ii) 3 years
 - iii) 5 years
- b) A collecting bank is protected only when it collects ———.
 - i) Cross cheque
 - ii) Order cheque
 - iii) Bearer cheque
- c) Full form of ATM.
 - i) Anytime money
 - ii) Automatic teller machine
 - iii) Automatic tally machine
- d) Write the full form of NEFT
 - i) National Electronic Fund Transfer
 - ii) Natural Electronic Fund Transfer
 - iii) Neutral Electronic Fund Transfer

P.T.O.

- e) ——— This is the relationship between the backer and the customer.
- i) Creditors and Creditors
 - ii) Debtors and Creditors
 - iii) Mainly Creditors and Debtors
- f) Mails or messages sent to a large number of people without their consent are called ———.
- i) Cyber stalking
 - ii) Phishing
 - iii) Spamming

B) Match the pairs. [5]

i) Collection of Recovery	a) Cyber crime
ii) Types of pledge	b) Individual or family
iii) Types of bank account holder	c) Simple mortgage
iv) Phishing	d) Legal measures to control cyber crimes in banking sector
v) IPC 420	e) Loan Recovery measures

Q2) Write short notes on (Any 2) : [10]

- a) Rights of paying Bank.
- b) Garnishee order
- c) IPC-420 (Indian Penal Court-420)
- d) Lok Adalat

Q3) a) Explain the relationship between bank and customer. [8]

b) Explain the duties of the collecting bank. [7]

Q4) a) Explain Legal measures for loan recovery. [8]

b) Explain the types of cyber crime. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1394

[6224]-619

T.Y.B.Com.

BANKING AND FINANCE-III

**366(b): Banking Law and Practices in India
(2019 Pattern) (Semester - VI)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) अवैद्य हँकिंग करिता कारावास व पाच लाख रुपये पर्यंत दंड आहे.
अ) दोन वर्ष
ब) तीन वर्ष
क) पाच वर्ष
- ii) वसुली बँकेला तेव्हाच संरक्षण दिले जाते जेव्हा ती गोळा करतो.
अ) रेखांकित धनादेश
ब) आदेश धनादेश
क) वाहक धनादेश
- iii) हे ATM चे पूर्ण रुप आहे.
अ) कधीही पैसे
ब) स्वयंचलित टेलर मशीन
क) स्वयंचलित टेली मशीन
- iv) NEFT चे पूर्ण रुप लिहा.
अ) नॅशनल इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रांसफर
ब) नॅचरल इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रांसफर
क) न्युटरल इलेक्ट्रॉनिक फंड ट्रांसफर

v) हा बँकर आणि ग्राहक यांच्यामध्ये संबंध असतो.

अ) धनको आणि धनको

ब) ऋणको आणि धनको

क) मुख्यतः धनको आणि ऋणको

vi) मोठ्या संख्येने लोकांना त्यांच्या संमती शिवाय पाठवलेल्या मेल किंवा संदेश याला म्हणतात.

अ) सायबर स्टॅकिंग

ब) फिशिंग

क) स्पॅमिंग

ब) जोड्या जुळवा.

[5]

i) वसुली मेळावे

अ) सायबर क्राईम

ii) गहानाचे प्रकार

ब) वैयक्तिक अथवा कुटूंब

iii) बँक खातेदाराचे प्रकार

क) साधे गहाण

iv) फिशिंग

ड) बँकिंग क्षेत्रात सायबर गुन्ह्यांवर नियंत्रण ठेवण्याचा कायदेशीर उपाय

v) आयपीसी - 420

इ) कर्ज वसुलीच्या उपाययोजना

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

अ) प्रदायी बँकेचे हक्क.

ब) गार्निश ऑर्डर

क) IPC-420 (भारतीय दंड न्यायालय - 420)

ड) लोक अदालत

प्र.3) अ) बँक व ग्राहक यातील नातेसंबंध स्पष्ट करा.

[8]

ब) वसुली बँकेचे कर्तव्य स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) कर्ज वसुलीच्या कायदेशीर उपाययोजना.

[8]

ब) सायबर गुन्ह्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1395

[Total No. of Pages : 4

[6224]-620

T.Y.B.Com.

366 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III
(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blank with the most appropriate alternative (any five) : **[5]**

i) _____ are usually payable for a financial year after the final accounts are ready and the amount of distributable profits is available.

(Dividends, Commission, Discounts)

ii) An _____ dividend is declared by the Board of directors.

(Final, Internal, Interim)

iii) _____ of accounts means opening of accounts which are closed and filed at the appropriate authority.

(Reopening, Recasting, Revision)

iv) NFRA shall have a maximum of _____ members other than chairperson.

(10, 12, 15)

v) The time-period for the appointment of first auditor is _____ days from the commencement of every financial year.

(90 days, 120 days, 180 days)

vi) Minimum number of directors in the case of a one-person company is _____ directors.

(1, 2, 3)

P.T.O.

B) Match the following: [5]

Column A	Column B
i) Dividend declared between 2 annual general meetings	a) To give a true & fair view of the state of affairs of the company
ii) Unclaimed Dividend Account	b) Auditing standards
iii) Financial Statements	c) Three Director
iv) Institute of Chartered Accountants of India	d) Interim Dividend
v) Public Company	e) Section 124

Q2) Write a Short Note (Any Two) : [10]

- a) Unpaid Dividend
- b) Internal Audit
- c) Removal Of Auditor
- d) Appointment of Director

Q3) a) What is Dividend? Explain the types of dividend. [8]

b) Explain the powers of Central Government to prescribe accounting standards. [7]

Q4) a) Explain the Qualification & Disqualification of Auditor? [8]

b) What is Director? Explain the duties and rights of Director? [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1395

[6224]-620

T.Y.B.Com.

366 (C) : BUSINESS LAW & PRACTICES - III

(CBCS 2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) सामान्यतः अंतिम खाती तयार झाल्यानंतर आणि वितरण करण्यायोग्य नफ्याची रक्कम उपलब्ध झाल्यानंतर आर्थिक वर्षासाठी देय असतो.
(लाभांश, दलाली, सूट)
- ii) लाभांश संचालक मंडळाद्वारे घोषित केला जातो.
(अंतिम, अंतर्गत, अंतरिम)
- iii) खात्यांचा अर्थ बंद केलेली खाती उघडणे आणि योग्य प्राधिकरणाकडे दाखल करणे.
(पुन्हा उघडणे, पुनर्रचना करणे, पुनरावृत्ती)
- iv) NFRA मध्ये अध्यक्षव्यतिरिक्त जास्तीत जास्त सदस्य असावे लागतात.
(10, 12, 15)
- v) पहिल्या लेखापरीक्षकाच्या नियुक्तीचा कालावधी प्रत्येक आर्थिक वर्षाच्या प्रारंभापासून दिवसांचा असतो.
(90 दिवस, 120 दिवस, 180 दिवस)
- vi) एक व्यक्ती कंपनीच्या बाबतीत किमान संचालकांची संख्या संचालक असते.
(1, 2, 3)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

रकाना अ	रकाना ब
i) दोन वार्षिक सर्वसाधारण सभांदरम्यान घोषित केलेला लाभांश	अ) कंपनीच्या कामकाजाची खरी आणि निष्पक्ष माहिती देणे
ii) अदा न केलेला लाभांश खाते	ब) अंकेक्षणाची मानके
iii) आर्थिक विवरणपत्रे	क) तीन संचालक
iv) ईन्स्टीट्यूट ऑफ चार्टर्ड अकाऊन्टंट ऑफ इंडिया	ड) अंतरिम लाभांश
v) सार्वजनिक कंपनी	इ) कलम 124

प्र.2) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) अदा न केलेला लाभांश
- ब) अंतर्गत अंकेक्षण
- क) अंकेक्षकाची हकालपट्टी
- ड) संचालकाची नेमणूक

प्र.3) अ) लाभांश म्हणजे काय? लाभांशाचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) लेखा मानके विहित करण्याचे केंद्र सरकारचे अधिकार स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) अंकेक्षकाची पात्रता आणि अपात्रता स्पष्ट करा.

[8]

ब) संचालक म्हणजे काय? संचालकाचे अधिकार आणि कर्तव्ये स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1396

[Total No. of Pages : 4

[6224]-621

T.Y.B.Com.

**366 (D) CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any 5) :

[5]

- i) The appointment of an Auditor is done by _____
 - a) State Government
 - b) Registrar of Co-operative society.
 - c) Board of Directors
- ii) maximisation of _____ is the goal of financial management
 - a) Money
 - b) Profit
 - c) Production
- iii) _____ is the forecast of financial planning.
 - a) Budget
 - b) Cash Book
 - c) Balance sheet
- iv) Financial Management is concerned with the efficient use of _____
 - a) share capital
 - b) current assets
 - c) an important economic resource

P.T.O.

- v) The Finance Manager is accountable for _____
 - a) Management of fund
 - b) Arrangement of financial resources
 - c) Proper Utilisation of funds
- vi) Audit is _____ to co-operative society
 - a) Mandatory
 - b) Voluntary
 - c) Not compulsory

B) Match the following: [5]

A	B
i) Financial control	a) Financial Management
ii) Planning of Finance	b) Financial Planning
iii) Mgt of co-operative finance	c) Utilisation of Funds
iv) Report by Auditor	d) Examination by Auditor
v) Co-operative Audit	e) Audit report

Q2) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- a) Characteristics of Financial Planning
- b) Sources of co-operative finance
- c) Policy of operating expenditure in co-operative society.
- d) Significance of co-operative audit.

Q3) a) State the various types of Audit in Co-operatives. [8]

b) State utilization of funds and Capital in Co-operatives. [7]

Q4) a) Differentiate between Corporate Finance and Co-operative Finance. [8]

b) State the Budget and Accounting of Co-operatives. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1396

[6224]-621

T.Y.B.Com.

366 (D) CO-OPERATION AND RURAL DEVELOPMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
-

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) अंकेक्षकाची नियुक्ती ही द्वारे केली जाते.
अ) राज्य सरकार
ब) सोसायटी रजिस्ट्रार
क) संचालक मंडळ
- ii) ची वाढ ही वित्तीय व्यवस्थापनाचे लक्ष आहे.
अ) पैसा
ब) नफा
क) उत्पादन
- iii) हे वित्तीय नियोजनाची पूर्वानुमान आहे.
अ) अंदाजपत्रक
ब) रोध पुस्तक
क) तालेबंद
- iv) वित्तीय व्यवस्थापन चा कार्यक्षमपणे वापराशी संबंधीत आहे.
अ) भाग भांडवल
ब) चालू मालमत्ता
क) महत्त्वाचा आर्थिक स्रोत

- v) वित्तीय व्यवस्थापक ला उत्तरदायी असतो.
 अ) निधीचे व्यवस्थापन
 ब) वित्तीय स्रोतांची क्रमवारी
 क) निधीचा योग्य विनियोग
- vi) सहकारी सोसायट्यांना अंकेक्षण असते.
 अ) सक्तीचे
 ब) ऐच्छिक
 क) सक्तीचे नसते
- ब) खालील जोड्या लावा. [5]
अ	ब
i) वित्तीय नियंत्रण	अ) वित्तीय व्यवस्थापन
ii) वित्ताचे योग्य नियोजन	ब) वित्तीय नियोजन
iii) सहकारी निधीचा वापर व्यवस्थापन	क) निधीचा वापर
iv) अंकेक्षकाने दिलेला अहवाल	ड) अंकेक्षकाद्वारे परीक्षा
v) सहकारी अंकेक्षण	इ) अंकेक्षण अहवाल

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन) [10]

- अ) वित्तीय नियोजनाची वैशिष्ट्ये
 ब) सहकारातील वित्तीय स्रोत
 क) सहकारी संस्थांमधील दैनंदिन खर्चाविषयी धोरण
 ड) सहकारी अंकेक्षणाचे महत्त्व

प्र.3) अ) सहकारातील अंकेक्षणातील विविध प्रकार सांगा. [8]

ब) सहकारामध्ये निधीचा योग्य वापर कसा होतो ते सांगा. [7]

प्र.4) अ) कंपनी वित्त आणि सहकारी वित्त यामधील फरक स्पष्ट करा. [8]

ब) सहकारातील अंदाजपत्रक आणि लेखांकन सांगा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1397

[6224]-622

[Total No. of Pages : 3

T.Y. B.Com.

COST & WORKS ACCOUNTING - III

**366(e) : Techniques of Cost Accounting and Cost Audit
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (special paper-III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of a simple calculator is allowed.*

Q1) A) Fill in the blanks with the appropriate term from the given options (any five) **[5]**

- a) Idle Time Variance = Idle Time x _____ (Actual Rate, Standard Rate, Idle Rate)
- b) Material Usage Variance = Material Mix Variance + _____ (Material Cost Variance, Material Price Variance, Material Yield Variance)
- c) _____ pricing is a strategy for pricing goods based on its perceived value rather than on its historical price. (Cost -based, Value -based, Competition - based)
- d) Discarded material having no significant value which is usually disposed off without further treatment is known as _____ (Rejects, Scrap, Defective)
- e) Section _____ of Companies Act 2013 deals with maintenance of costing records (148, 140, 130)
- f) Under _____ Pricing Policy a higher price is charged for a product or service on account of competitive advantage (Penetrating, Economy, Price Skimming)

B) Match the following

[5]

Column A	Column B
a) CAS 7	i) Emotional Base
b) Variance	ii) Maximum Level of Efficiency
c) Psychological Pricing	iii) Employee Cost
d) Ideal Standard	iv) Actual Cost - Standard Cost
e) Price Floor Ceiling	v) Minimum Selling Price

PTO.

Q2) Write short notes (any two)

[10]

- a) Types of Standards
- b) Cost Accounting Standard 6 (CAS-6) Material Cost
- c) Target Costing
- d) Rights and duties of a Cost Auditor

Q3) a) From the information given below you are required to calculate

[8]

- i) Material Cost variance,
- ii) Material Price Variance,
- iii) Material Quantity Variance
- iv) Verification of the calculation of the variances

Material	Standard		Actual	
	Quantity (kgs)	Rate(₹)	Quantity (kgs)	Rate(₹)
X	75	20	60	30
Y	25	20	40	10
Total	100		100	

b) From the information given below you are required to calculate

[7]

- i) Labour Cost Variance
- ii) Labour Rate Variance
- iii) Labour Efficiency
- iv) Idle Time Variance

Given:

- 1) Standard Hours = 1,500 hours
- 2) Standard Rate per hour = ₹150
- 3) Actual Rate = ₹130
- 4) Actual Hours (Total) = 1,400 hours
- 5) Idle Time (hours not worked due to abnormality) = 10 hours

Q4) a) Alpha Ltd. produces and sells 1,500 units per month at a selling price of Rs. 30/- per unit with a variable cost of Rs. 15/- per unit and a fixed cost of Rs. 7,500/-. The management has proposed to reduce the selling price to Rs. 25/- per unit under normal condition to gain a competitive advantage.

You are required to calculate the amount of additional sales to earn an additional profit of Rs. 5,000/- as compared to the current profit. [8]

b) What is a Cost Audit? Explain advantages of Cost Audit? [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 3

PB1398

[6224]-623

T.Y.B.Com.

366F : BUSINESS STATISTICS-III

(2019 Pattern) (Semester-VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Use of calculator statistical table is allowed.*

Q1) a) Fill in the blanks of the following (Any five) **[5]**

- i) Node is the collection of two or more than two _____
- ii) Shortest possible time to complete the activity is known as _____ time in PERT.
- iii) _____ is a method of imitating of real system with artificial data using computers.
- iv) The number of customers waiting in a queue is called _____
- v) A group of individuals or units from where the customers arrive in the queuing system is called as _____
- vi) We can maximize profit function by using computation of _____ function.

b) State whether each of the following statements are true or false. (Any five) **[5]**

- i) CPM is non-deterministic model.
- ii) For project, we can get more than one critical path.
- iii) Random numbers generated using computer are called Pseudo random numbers.
- iv) In queuing theory, service rate and arrival rate should be expressed in same units.
- v) The calling population may be infinite.
- vi) If $C(x) = 3x^4 + 12x^2 - 3x + 10$ is the manufacture's total cost equation, then fixed cost is zero.

P.T.O

Q2) Attempt any two of the following:

[2×5=10]

- a) Explain the following terms: 'Most likely time' in PERT,
'Pessimistic time' in PERT,
Simulation,
Calling Population,
Demand function.
- b) Explain the following terms: Probability of completion of project,
How simulation can be used in business,
Traffic intensity,
Cost function,
Profit function.
- c) Explain the minima and maxima function with an illustration.
- d) If $C(x) = 3x^4 + 2x^3 - 7x + 132$ is the manufacturer's total cost equation, then find average cost, fixed cost, variable cost and marginal cost.

Q3) a) The following table gives the activities in a project and other relevant information.

Activity	1-2	1-3	1-4	2-5	3-4	3-7	4-6	5-7	6-7
Duration	20	23	8	19	16	24	18	4	10

Find earliest start, earliest finish, latest start, latest finish, total float, Free float and independent float for each activity. Also find critical path. **[8]**

- b) A departmental store has one cashier at its counter. Twenty customers arrive on an average per hour while the cashier can serve 24 customers per hour. Find:
- Probability that cashier is idle.
 - Average time a customers wait before being served.
 - Average no. of customers in queue.
 - Average no. of a customers in the system.
 - Probability that a customer has to wait before he gets service. **[7]**

- Q4) a)** Given below is the information about project regarding different activities. All estimates (time) are in days.

Activity	1-2	1-3	1-4	2-5	3-5	4-6	5-6
to	5	1	2	3	1	2	1
tm	6	1	4	6	1	2	4
tp	7	2	12	15	1	8	7

- i) Draw the network diagram of PERT and find expected time estimate and variance for each activity.
 - ii) Given that the total estimated project completion time is 17 days with S.D. 3.14 days. What is the probability that the project will be completed within 12 days? **[8]**
- b) A company manufacturer's 200 car cycles per day which changes according to availability of raw material:

Production	196	197	198	199	200	201	202	203	204
No. of days	5	9	12	14	20	15	11	8	6

Consider the following sequence of random numbers:

82, 89, 78, 24, 52, 61, 18, 45, 04, 23, 50?

Using the sequence simulate the production for next 12 days. Use monte-Carlo simulation method. **[7]**

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1399

[Total No. of Pages : 4

[6224]-624

T.Y.B.Com.

**366 (g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Any 5) :

[5]

- i) When working in a group _____ is important to keep an open mind.
 - a) Communication
 - b) Listening
 - c) Collaboration
- ii) A _____ is defined as a group of people who performs independent task to work toward accomplishing a common goal.
 - a) Team
 - b) Individual
 - c) Training
- iii) An interpersonal conflict in which no participant is aware of the divergence of goals, needs or interest is known as _____.
 - a) Latent conflict
 - b) False conflict
 - c) Cause of conflict
- iv) The most appropriate method of motivation is _____.
 - a) Punishment
 - b) Knowledge of progress
 - c) Competition

P.T.O.

- v) _____ is the correct depiction of digital marketing.
- E-mail Marketing
 - Social Media Marketing
 - All of the above
- vi) _____ is the father of digital marketing.
- Philip Kotler
 - Justin Hall
 - Porter.

B) Match the following: [5]

Group A	Group B
i) Entrepreneur	a) Online Marketing
ii) Cases of stress	b) Tool to explain function
iii) Job Description	c) Self-motivated
iv) Job Enrichment	d) Financial Matters
v) Digital Marketing	e) Increased responsibility

Q2) Write Short Notes (Attempt Any Two) : [10]

- Virtual Learning.
- Nature of conflict management in entrepreneurship.
- Management by Objectives.
- Issues in digital marketing.

Q3) a) What is Team? Explain the activities in team. [8]

b) Explain measures to reduce the stress in the work place. [7]

Q4) a) What is motivation? Explain types of motivational theories. [8]

b) Explain the four P's of digital marketing. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1399

[6224]-624

T.Y.B.Com.

366 (g) : BUSINESS ENTREPRENEURSHIP - III

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणतेही पाच)

[5]

- i) गटात काम करताना मन मोकळे ठेवणे हे मुळे महत्वाचे आहे.
अ) संवाद
ब) ऐकणे
क) सहयोग
- ii) ची व्याख्या लोकांचा समूह म्हणून केली जाते जे एक समान ध्येय साध्य करण्यासाठी कार्य करण्यासाठी स्वतंत्र कार्य करतात.
अ) संघ
ब) वैयक्तिक
क) प्रशिक्षण
- iii) एक आंतरवैयक्तिक संघर्ष ज्यामध्ये कोणत्याही सहभागीला ध्येय, गरजा किंवा स्वास्त्य यांच्या भिन्नतेची जाणीव नसते म्हणून त्याला ओळखले जाते.
अ) सुप्त संघर्ष
ब) खोटा संघर्ष
क) स्थितीचा संघर्ष
- iv) अभिप्रेरणा देण्याची सर्वात योग्य पद्धत ही आहे.
अ) शिक्षा
ब) प्रगतीचे ज्ञान
क) स्पर्धा

v) हे डिजिटल विपणनाचे योग्य चित्रण आहे.

- अ) ई-मेल विपणन
- ब) सामाजिक माध्यमे विपणन
- क) वरील सर्व

vi) हे डिजिटल विपणनाचे जनक आहेत.

- अ) फिलिप कोटलर
- ब) जस्टिन हॉल
- क) पोर्टर

ब) जोड्या लावा.

[5]

गट अ

गट ब

i) उद्योजक

अ) ऑनलाइन विपणन

ii) तणावाची कारणे

ब) कार्य स्पष्ट करण्यासाठी साधन

iii) कामाचे स्वरूप

क) स्वतः प्रेरित

iv) नोकरी संपन्नता

ड) आर्थिक बाबी

v) डिजिटल विपणन

इ) जबाबदारी वाढली

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) आभासी शिक्षण
- ब) उद्योजकतेमध्ये संघर्ष व्यवस्थापनाचे स्वरूप
- क) उद्दिष्टानुसार व्यवस्थापन
- ड) डिजिटल विपणनातील समस्या

प्र.3) अ) संघ काय आहे? संघातील क्रिया स्पष्ट करा.

[8]

ब) कामाच्या ठिकाणी ताण कमी करण्यासाठी उपाय स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) अभिप्रेरणा म्हणजे काय? अभिप्रेरणा सिद्धांताचे प्रकार स्पष्ट करा.

[8]

ब) डिजिटल विपणनाचे 4पी' ज स्पष्ट करा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1400

[Total No. of Pages : 4

[6224]-625

T.Y.B.Com.

**366 (H) : MARKETING MANAGEMENT - III
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (any 5) :

[5]

- i) Analytical study of marketing strategy is done in _____
 - a) Marketing Audit
 - b) Marketing planning
 - c) Marketing control
 - c) Marketing organisation
- ii) In service marketing after sales service, quality service, business service, and research and development etc. are part of _____
 - a) Person oriented components
 - b) Product oriented components
 - c) Quality oriented components
 - d) Industry Group components.
- iii) Marketing Audit is done by _____ Auditor.
 - a) Business Auditor
 - b) Marketing Auditor
 - b) Financial Auditor
 - d) Cost Auditor
- iv) _____ are depend on use of Internet and modern technology
 - a) Press Media
 - b) Audio-video Media
 - c) Social Media
 - d) Earned Media

P.T.O.

v) _____ is an effective technique of control of market to establish business with smoothly procedure.

- a) Market cost analysis b) Ratio Analysis
- c) Variance Analysis d) SWOC Analysis

vi) _____ is a types of media, in which every person can post information video or his views on any lecture, this is free at global level.

- a) Media sharing b) Social Publication
- c) Discussion forum d) Online Reviews

B) Match the following: [5]

Group A

Group B

i) Linking policy and technology	a) Person oriented components
ii) Banking and Insurance service	b) Desing oriented components
iii) Shine, pattern, movement	c) Product oriented components
iv) Transportation services	d) Quality oriented components
v) Educational and Technology services	e) Group of Industry components

Q2) Write Short Notes (Any Two) : [10]

- a) Person Oriented Components in service marketing.
- b) Characteristics of copyright.
- c) Features of Social Media Marketing.
- d) Process of Marketing control.

Q3) a) Explain the 7Ps Concept of Service marketing. [8]

- b) Which elements are used for setting of Advertisement? Explain in detail. [7]

Q4) a) Explain the social media marketing in detail. [8]

- b) Explain the Techniques of Marketing control in detail. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1400

[6224]-625

T.Y.B.Com.

366 (H) : MARKETING MANAGEMENT - III

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) विपणन व्यूहरचनेचा विश्लेषणात्मक अभ्यास मध्ये केला जातो.
अ) विपणन अंकेक्षण ब) विपणन नियोजन
क) विपणन नियंत्रण ड) विपणन संघटन
- ii) सेवा विपणनात विक्रयोत्तर सेवा, गुणवत्ता सेवा, व्यापारी सेवा आणि संशोधन व विकास इत्यादींचा समावेश या घटकांमध्ये केला जातो.
अ) व्यक्तिनिष्ठ घटक ब) वस्तूनिष्ठ घटक
क) गुणवत्ताविषयक घटक ड) उद्योगसमूह घटक
- iii) विपणन अंकेक्षण हे अंकेक्षकाद्वारे केले जाते.
अ) व्यावसायिक अंकेक्षक ब) विपणन अंकेक्षक
क) वित्त अंकेक्षक ड) परिव्यय अंकेक्षक
- iv) ही इंटरनेट व आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या वापरावर अवलंबून असतात.
अ) छापील माध्यमे ब) दृक्श्राव्य माध्यमे
क) सामाजिक माध्यमे ड) मिळकत माध्यमे

- v) व्यावसायिक कार्ये सुरळीत पार पाडण्यासाठी तसेच विपणन नियंत्रण योग्य प्रकारे प्रस्थापित करण्यासाठी हे प्रभावी तंत्र आहे.
- अ) बाजारमूल्य विश्लेषण ब) गुणोत्तर विश्लेषण
- क) संबंध विश्लेषण ड) स्वाँक विश्लेषण
- vi) प्रत्येक व्यक्ती सोशल पोष्ट, माहिती, व्हिडीओ किंवा एखाद्या तज्ञाच्या व्याख्यानावर आपली मते, विचार प्रदर्शित करू शकणारे जागतिक स्तरावर सर्वांसाठीच खुले असणारे माध्यम म्हणजे होय.
- अ) माध्यम विनिमय ब) सामाजिक प्रकाशन
- क) चर्चा व्यासपीठ ड) ऑनलाइन पुनरावलोकन
- ब) योग्य जोड्या जुळवा. [5]
गट अ	गट ब
i) धोरण व तंत्रज्ञानाची जोड	अ) व्यक्तिनिष्ठ घटक
ii) बँक आणि विमा सेवा	ब) आकृतिविषयक घटक
iii) चमक, रंगसंगती आणि हालचाल	क) वस्तूनिष्ठ घटक
iv) वाहतूक आणि दळणवळण सेवा	ड) गुणवत्ता/कौशल्यविषयक घटक
v) शैक्षणिक आणि तंत्रज्ञान विषयक सेवा	इ) उद्योगसमूह घटक

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) सेवा विपणनातील व्यक्तिनिष्ठ घटक
- ब) कॉपीराईटची वैशिष्ट्ये
- क) विपणनाच्या सामाजिक माध्यमांची वैशिष्ट्ये
- ड) विपणन नियंत्रण प्रक्रिया

प्र.3) अ) सेवा विपणनातील 7Ps संकल्पनेतील घटक स्पष्ट करा.

[8]

- ब) आकर्षक जाहिरात मांडणीसाठी कोणते घटक विचारात घ्यावे लागतात? याचे सविस्तर विवेचन करा. [7]

प्र.4) अ) विपणनविषयक सामाजिक माध्यमे सविस्तर स्पष्ट करा.

[8]

- ब) विपणन नियंत्रण तंत्रे सविस्तर स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1401

[Total No. of Pages : 4

[6224]-626

T.Y.B.Com.

**366 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks. (Attempt any 5 out of 6) : [5]

- i) The Minimum wages of labor are regulated by _____ act.
(Industrial Disputes Act, Payment of Wages Act, Minimum Wages Act, Payment of Bonus Act)
- ii) Minimum support prices are determined by _____
(CACP, FPO, NABARD, RRB)
- iii) The trade union act deals with _____
(Farmers Organizations, Trade Unions, Bankers association, Teachers organizations)
- iv) The First five-year plan was implemented during _____ to _____
(1955-1960, 1965 to 1970, 1951 to 1955, 1975 to 1985)
- v) The difference in the development of various industrial regions is called _____.
(Social Imbalance, Industrial Imbalance, Agricultural Imbalance, Market Imbalance)
- vi) In 1947 _____ act was passed.
(Industrial dispute act, Payment of wages act, Minimum wages act, Payment of Bonus act)

P.T.O.

- B) Match the following: [5]
i) National Green Tribunal Act	a) Five-year plan
ii) Planning Commission	b) Measure on regional Imbalance
iii) Opening of new industries at rural areas	c) Development of Agriculture
iv) Main objective of First Five-year plan	d) CACP
v) Agricultural Cost Determination	e) 2010

Q2) Write a Short Note (Any Two out of 4) : [10]

- a) Need of Agricultural Policies
- b) Minimum Support Price
- c) Regional Industrial Imbalance
- d) Industrial Legislations

Q3) a) Explain the need for agricultural price policy [8]

b) Describe the need of Minimum support price [7]

Q4) a) Explain the causes of Regional Industrial Imbalance [8]

b) Write a detail note on Commission for Agricultural Cost and Price [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1401

[6224]-626

T.Y.B.Com.

**366 (i) : AGRICULTURAL AND INDUSTRIAL ECONOMICS - III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Paper - III)**

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :-
- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

[5]

- i) मजुरांच्या किमान वेतनाची निश्चिती मार्फत केली जाते.
(औद्योगिक संघर्ष निवारण कायदा, वेतन अदायगी कायदा, किमान वेतन कायदा, बोनस अदायगी कायदा)
- ii) किमान आधारभूत किमती द्वारे निर्धारित केल्या जातात.
(CACP, FPO, NABARD, RRB)
- iii) कामगार संघटना कायदा संबंधित आहे.
(शेतकरी संघटना, कामगार संघटना, बँक संघटना, शिक्षक संघटना)
- iv) पहिली पंचवार्षिक योजना या याकाळात राबविण्यात आली.
(1955-1960, 1965-1970, 1951-1955, 1975-1985)
- v) विविध औद्योगिक क्षेत्रांच्या विकासातील फरकास असे म्हणतात.
(सामाजिक असमतोल, औद्योगिक असमतोल, कृषी असमतोल, बाजार असमतोल)
- vi) 1947 मध्ये कायदा संमत करण्यात आला.
(औद्योगिक विविध निवारण कायदा, वेतन अदायगी कायदा, किमान वेतन कायदा, बोनस अदायगी कायदा)

ब) योग्य जोड्या लावा.

[5]

i) राष्ट्रीय हरित न्यायाधिकरण कायदा	अ) पंचवार्षिक योजना
ii) नियोजन आयोग	ब) प्रादेशिक असमतोलावरील उपाय
iii) ग्रामीण भागामध्ये नवीन उद्योगांचा विकास	क) कृषी विकास
iv) पहिल्या पंचवार्षिक योजनेचे उद्दिष्ट	ड) CACP
v) कृषी खर्च आयोग	इ) 2010

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) कृषी धोरणांची गरज
- ब) किमान आधारभूत किंमत
- क) प्रादेशिक औद्योगिक असमतोल
- ड) औद्योगिक कायदे प्रणाली

प्र.3) अ) कृषी किंमत धोरणांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

[8]

ब) किमान आधारभूत किंमत धोरणाची गरज विशद करा.

[7]

प्र.4) अ) प्रादेशिक औद्योगिक असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

[8]

ब) कृषी खर्च आणि किंमत आयोग यावर सविस्तर टीप लिहा.

[7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1402

[Total No. of Pages : 4

[6224]-627

T.Y.B.Com.

**366(J):DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT-III
(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)**

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 70

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any five of the following.

[5×2=10]

- a) Define new trends in defence.
- b) Define natural resources.
- c) Define defence expenditure.
- d) Define defence forces.
- e) Define Defence Research Laboratory (DRL)?
- f) What are capability modernisation of defence?

Q2) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Unconventional and asymmetric warfare
- b) Military leadership
- c) Defence items designed
- d) Indigenisation of armed forces
- e) Challenges in defence

P.T.O.

Q3) Attempt any four of the following.

[4×5=20]

- a) Defence is a “topmost priority” explain it.
- b) Explain linkages between planning and budget.
- c) Explain the role of Directorate General of Quality Assurance (DGQA).
- d) Explain analysis of defence expenditure since 1998.
- e) Explain foreign aid as a contributory element of war potential.

Q4) Attempt any two of the following.

[2×10=20]

- a) Explain in detail Indian defence companies.
- b) Explain in detail elements of war potential.
- c) Explain in detail the impact of expenditure on India Defence Forces.

Total No. of Questions : 4]

PB1402

[6224]-627

T.Y.B.Com.

366(J):DEFENCE BUDGETING, FINANCE & MANAGEMENT-III

(2019 Pattern) (Semester - VI) (Special Paper - III)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 70

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा.

[5×2=10]

- अ) संरक्षणातील नवीन प्रवाह व्याख्या करा.
- ब) नैसर्गिक साधन संपत्ती व्याख्या करा.
- क) संरक्षण खर्च व्याख्या द्या.
- ड) सेनादले व्याख्या द्या.
- इ) संरक्षण संशोधन प्रयोगशाळा (डीआरएल) व्याख्या करा.
- फ) संरक्षणाची क्षमता आधुनिकीकरण म्हणजे काय?

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

[4×5=20]

- अ) अपारंपारिक आणि असममित युद्ध
- ब) लष्करी नेतृत्व
- क) संरक्षण वस्तूंची रचना
- ड) सेनादलांचे भारतीयीकरण
- इ) संरक्षणातील आव्हाने

प्र.3) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा.

[4×5=20]

- अ) संरक्षण हे ‘‘सर्वोच्च प्राधान्य’’ आहे हे स्पष्ट करा.
- ब) अर्थसंकल्प आणि नियोजन यातील संबंध स्पष्ट करा.
- क) गुणवत्ता हमी महासंचालनालयाची भूमिका स्पष्ट करा. (DGQA)
- ड) 1998 नंतरच्या संरक्षण खर्चाचे विश्लेषण करा.
- इ) युद्ध गतिमानतेतील परकीय सहकार्याचे घटक स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

[2×10=20]

- अ) भारतीय संरक्षण कंपन्यांचे तपशीलवार वर्णन करा.
- ब) युद्ध गतिमानतेचे घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
- क) भारतीय संरक्षणदलावरील संरक्षण खर्चाचे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1403

[Total No. of Pages : 4

[6224]-628

T.Y.B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT AND TOURSIM - III

366 (K) : Tourism

(2019 Pattern) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks (Attempt any 5 out of 7) : [5]

- i) When a visitor travels within their country of residence, they are considered _____.
 - a) Domestic tourists
 - b) International tourists
 - c) Inbound tourists
- ii) The Indian Government took its first tourist marketing initiative through the incredible India campaign in:
 - a) 2002
 - b) 2000
 - c) 1999
- iii) _____ is a passport which is issued to Government officials or other persons on Government missions.
 - a) Normal Passport
 - b) Diplomatic and Consular passport
 - c) Official passport
- iv) In _____ component of a tour package includes the planned schedule of destinations and activities.
 - a) Accommodation
 - b) Transportation
 - c) Itinerary

P.T.O.

- v) _____ process involves grouping people within a market based on similar needs, characteristics, or behaviour.
- Tourism marketing
 - Segmentation
 - Targeting
- vi) _____ type of tour package focuses on cultural experiences and historical sites.
- Adventure Tours
 - Beach Tours
 - Cultural Tours
- vii) When a travel agency provides the service of a well-educated, trained tour manager during the course of travel, it is known as _____
- Escorted tour
 - Hosted tour
 - Inclusive tour
- B) Match the following. [5]
i) Transportation	a) A place where tourists stay during their trip
ii) Accommodation	b) Modes of travel
iii) Itinerary	c) Duration of the trip
iv) Meals	d) Planned schedule of destinations and activities
v) Tour Period	e) Food arrangements

- Q2)** Write short notes on (any 2 out of 4) : [10]
- Components of tour package
 - Pre-departure meeting
 - Tour manager briefing
 - Role of tour operator

- Q3)** a) State the significance of Tour Package. [8]
 b) Explain the factors Affecting the Tour Package Formulation. [7]

- Q4)** a) Discuss about Travel documents. [8]
 b) Define the term “Tourism” and explain its economic impact on a country. [7]

Total No. of Questions : 4]

PB1403

[6224]-628

T.Y.B.Com.

INSURANCE, TRANSPORT AND TOURSIM - III

366 (K) : Tourism

(2019 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2½ तास/

/एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) रिकाम्या जागा भरा. (7 पैकी कोणतेही 5 सोडवा). [5]

- i) जेव्हा एखादा पाहुणा त्यांच्या निवासस्थानाच्या देशात प्रवास करतो तेव्हा त्यांना मानले जाते.
अ) देशी पर्यटक
ब) आंतरराष्ट्रीय पर्यटक
क) इनबाउंड पर्यटक
- ii) भारत सरकारने अतुल्य भारत अभियानाद्वारे आपला पहिला पर्यटन विपणन उपक्रम या वर्षी हाती घेतला.
अ) 2002
ब) 2000
क) 1999
- iii) हा शासकीय अधिकारी किंवा सरकारी काम करण्यासाठी इतर व्यक्तींना देण्यात आलेला पासपोर्ट आहे.
अ) सामान्य पासपोर्ट
ब) मुत्सद्दी आणि वाणिज्य पासपोर्ट
क) अधिकृत पासपोर्ट
- iv) टूर पॅकेजच्या घटकामध्ये गंतव्यस्थाने आणि क्रियाकलापांचे नियोजित वेळापत्रक समाविष्ट आहे.
अ) राहण्याची सोय
ब) वाहतूक
क) प्रवासाचा कार्यक्रम

- v) प्रक्रियेत समान गरजा, वैशिष्ट्ये किंवा वर्तनाच्या आधारे बाजारपेठेतील लोकांचे गटीकरण केले जाते.
 अ) पर्यटन विपणन
 ब) विभाजन
 क) टारगॅटिंग
- vi) प्रकारचे टूर पॅकेज सांस्कृतिक अनुभव आणि ऐतिहासिक स्थळांवर केंद्रित आहे?
 अ) साहसी सहली
 ब) बीच सहली
 क) सांस्कृतिक सहली
- vii) प्रवासादरम्यान जेव्हा एखादी ट्रॅव्हल एजन्सी सुशिक्षित, प्रशिक्षित टूर मॅनेजरची सेवा पुरवते, तेव्हा त्याला
 अ) एस्कॉर्टेड टूर
 ब) होस्ट केलेला दौरा
 क) समावेशक दौरा
- ब) योग्य जोड्या लावा. [5]
i) वाहतूक	अ) पर्यटक प्रवासादरम्यान मुक्काम करणारी जागा
ii) राहण्याची सोय	ब) प्रवासाची पद्धत
iii) प्रवासाचा कार्यक्रम	क) प्रवासाचा कालावधी
iv) भोजन	ड) गंतव्यस्थाने व उपक्रमांचे नियोजित वेळापत्रक
v) सहलीचा कालावधी	इ) जेवणाची व्यवस्था

प्र.2) टिपा लिहा. (4 पैकी कोणतेही 2)

[10]

- अ) पर्यटन पॅकेजचे घटक
 ब) प्रस्थानपूर्व बैठक
 क) टूर मॅनेजरची टिप्पणी
 ड) टूर ऑपरेटरची भूमिका

प्र.3) अ) टूर पॅकेजचे महत्व विशद करा.

[8]

ब) टूर पॅकेज तयार करताना त्यावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

[7]

प्र.4) अ) “पर्यटन कागदपत्रा” विषयी चर्चा करा.

[8]

ब) “पर्यटन” या शब्दाची व्याख्या लिहा आणि एखाद्या देशावर त्याचा आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा. [7]

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB1404

[6224]-629

[Total No. of Pages : 2

T.Y. B.Com.

COMPUTER PROGRAMMING AND APPLICATIONS

L - 366 : Software Engineering

(2019 Pattern) (Paper - III) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks.

[5]

- a) _____ engineering is an engineering based approach to software development.
 - i) Mechanical
 - ii) Traditional
 - iii) Software
 - iv) Hardware
- b) _____ is a supervised learning algorithm which is used for both classification and regression.
 - i) DFD
 - ii) ERD
 - iii) Decision tree
 - iv) Decision Table
- c) _____ is widely used technology because it is compulsory to test each and every software before deployment
 - i) Software testing
 - ii) Debugging
 - iii) Unit
 - iv) Design
- d) _____ refers to the process of ensuring the accuracy and quality of data.
 - i) Verification
 - ii) Data validation
 - iii) Decision table
 - iv) Testing
- e) Coupling refers to the degree of interdependence between _____
 - i) Software modules
 - ii) Data
 - iii) Information
 - iv) Validation

P.T.O.

- B) Match the following. [5]
a) High cohesion	i) Each software unit performs as expected
b) ERD	ii) Data Flow Diagram
c) DFD	iii) Entity Relationship Diagram
d) Unit Testing	iv) Checking data for accuracy
e) Data verification	v) Elements are closely related

Q2) Short Notes (Any 2 out of 4) [10]

- a) Data flow Diagrams
- b) Types of Modules
- c) Unit testing
- d) Entity Relationship Diagrams

Q3) a) What is Data Dictionary? Explain its elements in detail. [8]

b) What is Risk identification and Risk projection. [7]

Q4) a) Explain the concept of Software Testing and its types in detail [8]

b) Explain Feasibility Study and Fact Finding Techniques. [7]

* * *

Total No. of Questions : 3]

SEAT No. :

PB-1405

[Total No. of Pages : 2

[6224]-630

T.Y. B.Com. (Vocational)

365 - A : COMPUTER APPLICATIONS - I
(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the Blanks :

[5]

- i) Artificial Intelligence is _____.
 - a) Internet Program
 - b) Data Intelligent
 - c) Machine Intelligent
 - d) Low level Program
- ii) _____ is the type of cloud computing service.
 - a) Software as a Server
 - b) System as a Service
 - c) Service as a Software
 - d) Software as a Service
- iii) _____ is the major part of IoT application.
 - a) CPU
 - b) Sensor
 - c) Software
 - d) Data
- iv) _____ is simulated 3D environment.
 - a) AR
 - b) VR
 - c) 3D printing
 - d) AI
- v) _____ is called on demand computing.
 - a) Internet
 - b) WWW
 - c) Cloud computing
 - d) Software computing

B) State whether the following statements are True or False.

[5]

- i) Cloud computing means to store and access data and programs over the internet.
- ii) The basic goal of AR is to provide mechanism for decision making.
- iii) ZigBee is the IoT protocol.
- iv) Providing Financial Services is one of the main purpose of AI.
- v) VR stands for Vertal Reality.

P.T.O.

Q2) Answer the following (Any 4) :

[20]

- a) Explain the working of IoT.
- b) Write a note on Artificial Intelligence.
- c) Explain the characteristics of cloud computing.
- d) Write a note on Virtual Reality.
- e) Explain PaaS and SaaS models of cloud computing.

Q3) Answer the following (Any 2) :

[20]

- a) Explain any five applications of IoT.
- b) What is Artificial Intelligence? Explain advantages of Artificial Intelligence.
- c) Explain any five applications of cloud computing.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1406

[Total No. of Pages : 2

[6224]-631

T.Y. B.Com. (Vocational)

**365(B) : ADVERTISING, SALES PROMOTION & SALES
MANAGEMENT - I**

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI) (Paper - V)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) A) Fill in the blanks :

[5]

- i) _____ is most important quality of effective sales manager.
 - a) Product knowledge
 - b) Positive attitude
 - c) Product development
 - d) Good personality
- ii) Looking after training is the prime responsibility of _____.
 - a) CEO
 - b) Cost Manager
 - c) Sales Manager
 - d) Marketing manager
- iii) In SWOT analysis 'S' stands for
 - a) Sensitive
 - b) Strength
 - c) Time management
 - d) Threats
- iv) It is process of interacting with customers.
 - a) Branding
 - b) Packaging
 - c) CRM
 - d) CPM
- v) _____ is the performance expectation that salesman must achieve during given time.
 - a) Sales Budget
 - b) Sales Quota
 - c) Sales report
 - d) Sales manual

P.T.O.

B) Match the Pairs :

[5]

i) CRM	a) Analysis of sales
ii) Initiative	b) Set of strategies
iii) Sales Planning	c) Geographical area
iv) Sales Territory	d) Quality of sales manager
v) Sales audit	e) Improves seller-customer relationship

Q2) Write short note on (any 2) :

[10]

- a) Sales Manual
- b) Online sales promotion
- c) Sales Audit
- d) Ethics in selling

Q3) Answer the following (any 4) :

[20]

- a) CRM an effective tool of marketing
- b) CSR need of an hour
- c) Sales Quota and Sales territory
- d) Sales Territory
- e) Importance of Physical distribution of Goods
- f) Need of Warehousing

Q4) Answer the following (any 1) :

[10]

- a) Explain in detail functions and responsibilities of sales manager.
- b) State and explain required qualities of sales manager.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

PB-1407

[Total No. of Pages : 2

[6224]-632

T.Y.B.Com (Vocational)

TAX PROCEDURE & PRACTICES (Paper - I)

365 C : Costoms Duty & Foreign Trade Policy

(2019 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 2½ Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right side indicate full marks.*

Q1) a) Choose the correct answer (Any five) [5]

- i) The effective rate of duty shall be _____ on baggage.
 - a) 38.5%
 - b) 45%
 - c) 70%
 - d) 35%
- ii) Time limit to file memorandum of cross-objections before Tribunal is _____.
 - a) 80 days
 - b) 45 days
 - c) 90 days
 - d) 180 days
- iii) _____ is the rebate of excise duty and customs duty paid on inputs used in exported final products under section 75 of Customs Act.
 - a) Discount
 - b) Ad-valorem duty
 - c) Market Price
 - d) Duty drawback
- iv) No interest is payable, if warehousing goods stored less than ____ days.
 - a) 60 days
 - b) 80 days
 - c) 90 days
 - d) 100 days
- v) What is the time limit for re-exportation of goods as such u/s 74?
 - a) 2 years
 - b) 3 years
 - c) 4 years
 - d) 5 years

P.T.O.

vi) Period of limitation for claiming customs duty refund is

-
- a) 6 months from the date of import/export
 - b) 16 months from the date of payment of duty and interest
 - c) One year from the date of import/export
 - d) One year from the date of payment of duty and interest

b) State whether the following statement is True or False: [5]

- i) Recovery of tax from buyers is not an essential condition for levy of indirect taxes.
- ii) Drawback allowed on re-export of wearing apparel without use.
- iii) In case of imports other than imports by EOU the imported goods can be kept in Customs bonded warehouse for 120 days without paying any interest.
- iv) General Free Allowance (GFA) under Custom Act is allowed on unaccompanied baggage.
- v) Laptop Computer brought as baggage by person above 18 years of age is fully exempt from custom duty.

Q2) Write short notes (Any Two) [10]

- a) Bailable offences
- b) Scope of Foreign Trade Policy
- c) Duty Drawback
- d) Refund Processing

Q3) Answer the following (Any Four) [20]

- a) What are the classes of officers?
- b) What is a warehousing station?
- c) What are the features of Foreign Trade Policy?
- d) What are the exemptions to SEZ?
- e) What are the provisions regarding confiscation of improperly imported goods?
- f) What are the basic requirements for claiming duty drawback?

Q4) Answer any One of the following questions [10]

- a) What are the provisions relating to import of goods under the Foreign Trade Policy?
- b) What are the provisions in respect of appointment of customs port, airports etc.?

